

**URZĄD OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW**

Raport
o pomocy publicznej w Polsce
udzielonej przedsiębiorcom w 2004 roku

Warszawa, listopad 2005 rok

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP.....	3
II. METODOLOGIA PRZYGOTOWANIA RAPORTU.....	5
1. Pojęcie pomocy publicznej	6
2. Formy pomocy	7
3. Wartość pomocy	8
4. Przeznaczenie pomocy publicznej.....	8
III. CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA.....	9
1. Synteza wyników	9
2. Przeznaczenie pomocy publicznej.....	11
3. Pomoc publiczna według województw	14
4. Pomoc publiczna według instytucji udzielających pomocy	14
5. Pomoc publiczna według beneficjentów	17
6. Charakterystyka ogólna pomocy publicznej w poszczególnych grupach	19
7. Przeznaczenie pomocy udzielanej przez poszczególne organy	22
8. Pomoc publiczna w sektorze transportu.....	24
IV. OPIS POSZCZEGÓLNYCH PRZEZNACZEŃ POMOCY	26
1. Pomoc horyzontalna.....	26
1.1 Prace badawczo rozwojowe	26
1.2 Ochrona środowiska	26
1.3 Rozwój małych i średnich przedsiębiorstw	27
1.4 Zatrudnienie	27
1.5 Szkolenia	28
1.6 Ratowanie i restrukturyzacja.....	29
1.7 Promowanie kultury, nauki i oświaty oraz ochrony dziedzictwa kulturowego	30
1.8 Klęski żywiołowe i inne nadzwyczajne wydarzenia	30
2. Pomoc regionalna.....	31
3. Pomoc sektorowa	32
3.1 Sektor budownictwa okrętowego	32
3.2 Sektor górnictwa węgla	32
4. Inne przeznaczenia	33
4.1 Pomoc stanowiąca rekompensatę z tytułu realizacji zadań publicznych	33
4.2 Pomoc wspierająca rozwój eksportu	33
4.3 Pomoc o charakterze socjalnym z przeznaczeniem dla indywidualnych konsumentów	33
4.4 Inne przeznaczenia	34
V. PODSUMOWANIE I WNIOSKI	35
VI. WPŁYW POMOCY NA KONKURENCJĘ.....	37
VII. KRÓTKA CHARAKTERYSTYKA POMOCY PUBLICZNEJ UDZIELONEJ W KRAJACH UNII EUROPEJSKIEJ	39
ZAŁĄCZNIKI	43

I. WSTĘP

Z dniem 1 maja 2004 roku nastąpiły zasadnicze zmiany w regulacjach prawnych z zakresu pomocy publicznej. W związku z akcesją uchylona została ustawa z dnia 27 lipca 2002 roku o warunkach dopuszczalności i nadzorowaniu pomocy publicznej dla przedsiębiorców (Dz. U. Nr 141 poz. 1177, ze zm.), która podobnie jak poprzednia ustawa z dnia 30 czerwca 2000 r. (Dz. U. Nr 60, poz. 704), określała warunki dopuszczalności pomocy oraz zasady jej nadzorowania. Od dnia akcesji Polska zobowiązana jest stosować bezpośrednio przepisy wspólnotowe dotyczące pomocy publicznej, w szczególności określające warunki dopuszczalności pomocy oraz tryb postępowania przed Komisją Europejską. W dniu 31 maja br. weszła w życie ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. Nr 123, poz. 1291), zwana dalej ustawą, która reguluje tryb postępowania w sprawach związanych z pomocą publiczną na szczeblu krajowym.

Zgodnie z art. 88 ust. 3 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (TWE), Państwo Członkowskie ma obowiązek zgłaszać Komisji Europejskiej, co do zasady, każdy zamiar udzielenia pomocy (z wyjątkiem pomocy de minimis i pomocy udzielanej w ramach wyłączeń grupowych) i powstrzymać się od jej udzielenia do czasu podjęcia w tej sprawie decyzji przez Komisję Europejską. Procedurę notyfikacyjną w sprawach pomocy publicznej określa w szczególności rozporządzenie Rady Nr 659/1999 z dnia 22 marca 1999 roku w sprawie szczegółowych zasad stosowania art. 93 Traktatu WE (Dz. Urz. WE L 83 z 27.03.1999).

W celu zapewnienia zgodności udzielanej w Polsce pomocy publicznej po akcesji z prawem wspólnotowym, konieczne było wprowadzanie do poszczególnych podstaw prawnych pomocy, warunków jej udzielania, zgodnych z warunkami dopuszczalności wynikającymi z *acquis communautaire*. Akty prawne, które są podstawą udzielania pomocy i zawierają jednocześnie warunki dopuszczalności tej pomocy, mogą funkcjonować jako programy pomocowe. Tworzenie programów pomocowych, oprócz korzyści wynikających z samego faktu zapewnienia zgodności pomocy udzielanej na ich podstawie z prawem wspólnotowym, powoduje również zwiększenie przejrzystości zasad jej udzielania, jak również upraszcza i skraca procedurę udzielenia pomocy indywidualnym beneficjentom w ramach danego programu. Wynika to, przede wszystkim, z faktu, iż z uznanego przez Komisję Europejską za zgodny z prawem wspólnotowym programu pomocowego, mogą korzystać bezpośrednio wszyscy przewidziani w nim beneficjenci, na warunkach w nim określonych, bez konieczności każdorazowego notyfikowania pomocy dla indywidualnych podmiotów.

Wskazanie w aktach normatywnych będących podstawami prawnymi udzielania pomocy jej przeznaczenia, dokładne określenie warunków jej udzielania, zgodnych z *acquis*, pozwala na sprecyzowanie celów, jakie mają być osiągnięte dzięki udzielaniu pomocy oraz szczegółowych metod osiągania tych celów. Jest to podstawą budowania spójnej polityki pomocowej, której założenia zostały określone w przygotowanym przez Ministerstwo Gospodarki i Pracy dokumencie określającym **program polityki w zakresie pomocy publicznej na lata 2005-2010**, przyjętym przez Radę Ministrów w dniu 29 marca br. Wstąpienie Polski do struktur UE zmobilizowało władze polskie do zintensyfikowania prac nad tworzeniem polityki pomocy publicznej w Polsce. Konieczność skonstruowania takiej polityki i określenie długookresowych kierunków udzielania pomocy wynika bezpośrednio z założeń strategii lizbońskiej. Realizacja założeń polityki pomocy publicznej przyczyni się do

eliminowania tych instrumentów pomocowych, które są nieefektywne albo dają efekt niezgodny z zamierzonym, a skoncentrowania wydatków budżetowych tam, gdzie zostaną najlepiej wykorzystane.

Z dniem akcesji Polska nabyła prawo do korzystania z tzw. funduszy strukturalnych. Wszelkie środki pochodzące z funduszy strukturalnych kierowane bezpośrednio do przedsiębiorców nie stanowią pomocy publicznej w rozumieniu art. 87 ust. 1 TWE, ale trzeba do nich stosować przepisy o pomocy publicznej i tego względu muszą być zgodne z warunkami dopuszczalności pomocy określonymi w przepisach z zakresu pomocy publicznej. W celu zapewnienia tej zgodności, w opracowanych programach operacyjnych (regionalnych i sektorowych) służących realizacji Narodowego Planu Rozwoju, wyodrębniono te działania, do których trzeba stosować przepisy o pomocy publicznej i opracowano programy pomocowe, w których określono warunki i procedury, zapewniające zgodność udzielanej pomocy z regułami wspólnego rynku.

Zgodnie z art. 31 ust. 2 ustawy, organem monitorującym pomoc publiczną jest Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Zgodnie z art. 36 ust. 1 ustawy Prezes UOKiK opracowuje, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych i przedstawia Radzie Ministrów, **sprawozdanie** zawierające wyniki monitorowania pomocy publicznej w roku poprzednim, w szczególności dane dotyczące wielkości, form i przeznaczenia pomocy publicznej, a także ocenę skutków udzielonej pomocy w sferze konkurencji.

W związku z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej oraz w celu zapewnienia porównywalności danych przedstawianych w niniejszym raporcie do danych przedstawianych przez Komisję Europejską w przygotowywanym przez nią raporcie o pomocy publicznej udzielanej w krajach UE tzw. *Scoreboard*¹, zaistniała konieczność zmiany sposobu przedstawiania i agregowania danych o udzielonej pomocy publicznej oraz jej dostosowania do metodologii stosowanej przez Komisję Europejską. Oznacza to, przede wszystkim, iż w niniejszym raporcie dokonano podziału pomocy publicznej na pomoc udzieloną w sektorze transportu i pomoc w innych sektorach. Niniejszy raport nie uwzględnia również pomocy udzielonej w sektorze rolnictwa (w rozumieniu art. 32 TWE), do monitorowania której właściwy jest Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Zgodnie z Rozporządzeniem Komisji (WE) Nr 69/2001 w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE w odniesieniu do pomocy państwa w ramach zasady *de minimis* (Dz. Urz. WE L 10 z 13.01.2001) pomoc, która nie przekracza kwoty 100 tys. euro dla danego beneficjenta w dowolnym trzyletnim okresie nie wpływa na handel między państwami członkowskimi i/lub nie zakłóca bądź nie zagraża zakłóceniem konkurencji i dlatego nie podlega przepisom art. 87 ust. 1 Traktatu. W związku z powyższym pomoc *de minimis* udzielona w roku 2004 nie została uwzględniona w niniejszym raporcie (ok. 160 mln PLN).

Mając na uwadze fakt, iż dofinansowanie programów pomocowych ze środków wspólnotowych nie stanowi pomocy publicznej w rozumieniu art. 87 ust.1, w niniejszym raporcie, w przypadku programów współfinansowanych ze środków wspólnotowych, podano jedynie część finansowaną ze środków krajowych.

¹ http://europa.eu.int/comm/competition/state_aid/scoreboard/

II. METODOLOGIA PRZYGOTOWANIA RAPORTU

Informacje zawarte w raporcie pochodzą ze sprawozdań rocznych przekazywanych do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przez organy udzielające pomocy publicznej. Obowiązek składania sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej wynika z art. 32 ust. 1 ustawy. Do organów udzielających pomocy, które w 2004 roku były zobowiązane do przekazywania sprawozdań należy zaliczyć: właściwych ministrów, prezesów agencji, organy jednostek samorządu terytorialnego, prezesów funduszy, w tym w szczególności:

1. Ministra Finansów,
2. Ministra Gospodarki i Pracy,
3. Ministra Infrastruktury,
4. Ministra Skarbu Państwa,
5. Ministra Środowiska,
6. Ministra Nauki i Informatyzacji,
7. Minister Edukacji Narodowej i Sportu
8. Prezesa (Zarząd) Agencji Rozwoju Przemysłu SA,
9. Prezesa Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości,
10. Prezesa Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
11. Prezesów Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
12. Prezesa (Radę Nadzorczą) Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
13. Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych
14. Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki,
15. Dyrektora Krajowego Biura Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych,
16. Dyrektorów Regionalnych Instytucji Finansujących,
17. Dyrektorów Izb Skarbowych i Celnych oraz Naczelników Urzędów Skarbowych i Celnych (organy skarbowe i celne),
18. Marszałków województw,
19. Starostów powiatów,
20. Prezydentów, burmistrzów oraz wójtów gmin.
21. Wojewodów,
22. Ochotnicze Hufce Pracy,
23. Przedsiębiorców publicznych.

Przedstawione w raporcie dane nie zawierają informacji o całkowitej wielkości udzielonej pomocy publicznej. Niektóre organy, faktycznie udzielające pomocy, nie wypełniły ciążącego na nich obowiązku ustawowego i nie przysłały sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej. Dotyczy to w szczególności organów jednostek samorządu terytorialnego, z których otrzymano:

- a) 7 sprawozdań spośród 16 województw,
- b) 263 sprawozdań spośród 379 powiatów,
- c) 1328 sprawozdań spośród 2489 gmin istniejących w Polsce.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nie ma instrumentów prawnych dyscyplinujących organy udzielające pomocy publicznej, jeśli chodzi o ich obowiązki sprawozdawcze.

W raporcie za 2004 rok kontynuowano sposób przedstawienia analizowanych danych z raportu z roku poprzedniego, z następującymi wyjątkami:

- raport nie zawiera informacji o pomocy udzielonej w sektorze rolnictwa (w rozumieniu art. 32 TWE),

- szczegółowe zestawienia i charakterystyki przedstawiane w raporcie nie uwzględniają pomocy w transporcie,

Wielkość udzielonej pomocy jest przedstawiana w niniejszym raporcie (podobnie jak w poprzednich) zgodnie z zasadą ustalania wartości pomocy na dzień jej udzielenia. Przez **dzień udzielenia pomocy** należy rozumieć dzień, w który podmiot ubiegający się o pomoc publiczną nabył prawo do otrzymania tej pomocy, w szczególności jest to dzień zawarcia umowy, lub dzień wydania decyzji. Oznacza to, iż wartość udzielonej pomocy w danym roku to inaczej wartość zobowiązań budżetowych podjętych w tym roku, która nie zawsze pokrywa się z wartością poniesionych wydatków lub uszczupień wpływów do budżetu w danym roku. Przykładowo, w przypadku pomocy udzielanej w formie wieloletnich pożyczek lub gwarancji faktyczna wartość „obciążeń budżetu” z tego tytułu jest rozłożona na kilka lat, a w sprawozdaniu o udzielonej pomocy publicznej widnieje jako całkowita wartość pomocy udzielona w danym dniu (dniu udzielenia pomocy).

Przedstawiane w raporcie zaokrąglone sumy poszczególnych kwot są obliczane z uwzględnieniem ich pełnego rozwinięcia (przed zaokrągleniem) i nie zawsze są równe sumie poszczególnych kwot zaokrąglonych.

Występujący w treści raportu zwrot „organy skarbowe i celne” zastępuje zwrot „Dyrektorzy Izby Skarbowych i Celnym oraz Naczelnicy Urzędów Skarbowych i Celnym”.

Stosowane w tabelach znaki oznaczają: „-” - nie dotyczy, „0,00” – nie udzielono pomocy, „b.d.” - brak danych.

1. Pojęcie pomocy publicznej

Pomoc publiczna to pomoc udzielana przez Państwo Członkowskie lub ze źródeł państwowych, w jakiegokolwiek formie, która narusza lub grozi naruszeniem konkurencji przez uprzywilejowanie niektórych przedsiębiorstw lub produkcji niektórych wyrobów, w zakresie, w jakim wpływa ona negatywnie na wymianę handlową pomiędzy Państwami Członkowskimi.

Pomoc publiczna może być udzielana w szczególności w formie:

- (a) dotacji oraz ulg i zwolnień podatkowych,
- (b) dokapitalizowania przedsiębiorców na warunkach korzystniejszych od oferowanych na rynku,
- (c) pożyczek lub kredytów udzielanych przedsiębiorcom na warunkach korzystniejszych od oferowanych im na rynku,
- (d) poręczeń i gwarancji kredytowych udzielanych za zobowiązania przedsiębiorców na warunkach korzystniejszych od oferowanych na rynku,
- (e) zaniechania poboru podatku, odroczenia terminu zapłaty, rozłożenia na raty podatku lub zaległości podatkowej wraz z odsetkami za zwłokę oraz umorzenia zaległości podatkowej bądź odsetek za zwłokę lub opłaty prolongacyjnej,
- (f) umorzenia, bądź zaniechania ustalania lub poboru należnych od przedsiębiorcy świadczeń pieniężnych, stanowiących środki publiczne w rozumieniu przepisów ustawy o finansach publicznych, innych niż podatki, albo odraczania lub rozkładania na raty płatności takich świadczeń,
- (g) zbycia lub oddania do korzystania mienia będącego własnością Skarbu Państwa, lub jednostek samorządu terytorialnego i ich związków - na warunkach korzystniejszych od oferowanych na rynku.

Przez **podmioty udzielające pomocy** należy rozumieć organy administracji publicznej oraz inne podmioty, które są uprawnione do udzielania pomocy, w tym przedsiębiorcę publicznego. Udzielenie pomocy następuje najczęściej w wyniku podjęcia decyzji lub podpisania umowy.

2. Formy pomocy

Przedmiotem analizy niniejszego raportu są formy pomocy połączone, zgodnie z wytycznymi Komisji Europejskiej, w cztery grupy oznaczone literami A, B, C i D. Kolejnym literom przypisano cyfrę 1 lub 2, w zależności od źródła pochodzenia środków pomocowych (odpowiednio z budżetu lub kosztem uszczuplenia wpływów budżetowych). Do poszczególnych grup zaliczono następujące formy pomocy:

Grupa A - dotacje i ulgi podatkowe:

- A1 - dotacje,
 - dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych (bezpośrednio dla przedsiębiorców),
 - inne wydatki związane z funkcjonowaniem jednostek budżetowych lub realizacją ich zadań statutowych,
 - refundacje,
- A2 - zwolnienie z podatku,
 - odliczenie od podatku,
 - obniżka lub zmniejszenie, powodujące obniżenie podstawy opodatkowania lub wysokości podatku,
 - obniżenie wysokości opłaty,
 - zwolnienie z opłaty,
 - zaniechanie poboru podatku,
 - zaniechanie poboru opłaty,
 - umorzenie zaległości podatkowej wraz z odsetkami,
 - umorzenie odsetek od zaległości podatkowej
 - umorzenie opłaty i odsetek z tytułu opłaty (składki, wpłaty),
 - umorzenie opłaty prolongacyjnej,
 - umorzenie kar,
 - oddanie do korzystania mienia będącego własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego i ich związków na warunkach korzystniejszych dla przedsiębiorcy od oferowanych na rynku,
 - zbycie mienia będącego własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego i ich związków na warunkach korzystniejszych od oferowanych na rynku.

Grupa B - subsydia kapitałowo-inwestycyjne:

- B1 - wniesienie kapitału do spółki,
- B2 - konwersja wierzytelności na akcje lub udziały.

Grupa C - tzw. „miękkie kredytowanie”:

- C1 - pożyczki preferencyjne,
 - dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych (dla banków),
 - pożyczki warunkowo umorzone,
- C2 - odroczenie lub rozłożenie na raty płatności podatku lub zaległości podatkowej wraz z odsetkami za zwłokę,
 - odroczenie lub rozłożenie na raty płatności opłaty (składki, wpłaty),
 - odroczenie lub rozłożenie na raty płatności kary.

Grupa D:

D1 - poręczenia i gwarancje kredytowe.

3. Wartość pomocy

Wartość pomocy została przedstawiona w postaci ekwiwalentu dotacji netto (EDN), obliczonego zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 sierpnia 2004 r. w sprawie szczegółowego sposobu obliczania wartości pomocy publicznej udzielanej w różnych formach (Dz. U. Nr 194, poz. 1983).

4. Przeznaczenie pomocy publicznej

Przeznaczenie pomocy zostało podzielone na następujące grupy:

- 1. Pomoc horyzontalna**
 - 1.1. Badania i rozwój,
 - 1.2. Ochrona środowiska,
 - 1.3. Małe i średnie przedsiębiorstwa,
 - 1.4. Zatrudnienie,
 - 1.5. Szkolenia,
 - 1.6. Pomoc restrukturyzacyjna,
 - 1.7. Pomoc doraźna,
- 2. Pomoc sektorowa**
 - 2.1. Sektor hutnictwa żelaza i stali,
 - 2.2. Sektor budownictwa okrętowego,
 - 2.3. Sektor górnictwa węgla,
 - 2.4. Sektor włókien syntetycznych,
 - 2.5. Sektor motoryzacyjny,
- 3. Pomoc regionalna**
- 4. Inne tytuły**
- 5. Transport**

III. CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA

1. Synteza wyników

Tabela nr 1

Rok	2000	2001	2002	2003	2004
Ogólna wartość udzielonej pomocy [mln PLN]	7 712,00	11 194,80	10 277,60	28 627,50	16 400,6
Wartość pomocy z wyłączeniem transportu*	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	8 809,3
Udział wartości pomocy w PKB	1,1%	1,5%	1,3%	3,5%	1,9%
Udział wartości pomocy w PKB z wyłączeniem transportu*	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	1,0%

* z uwagi na zmiany w metodologii dane za okres 2000 – 2003 są niedostępne

Ogólna wartość pomocy udzielonej przedsiębiorcom w 2004 roku wyniosła 16 400,6 mln PLN, co stanowi 3 617,3 mln EURO (przyjmując średni kurs z 2004 roku 1 EURO = 4,5340 PLN). Udzielona pomoc stanowiła 2,1 % wartości dodanej brutto w gospodarce. W przeliczeniu na jednego pracującego w gospodarce wartość pomocy wyniosła 2 188,3 PLN (482,6 EURO). Pomoc publiczna udzielona w 2004 roku przedsiębiorcom stanowiła 1,9% Produktu Krajowego Brutto wobec 3,5% w 2003 roku.

Wartość udzielonej pomocy w roku 2004, z wyłączeniem pomocy w transporcie (7 591,3 mln PLN), wyniosła 8 809,3 mln PLN, co stanowi 1,0% Produktu Krajowego Brutto.

Tabela nr 2

Podział pomocy publicznej	Wartość pomocy (w mln PLN)					Łącznie w latach 2000-2004
	2000	2001	2002	2003	2004 ²	
Grupy – ogółem, w tym:	7 712,0	11 194,8³	10 277,6	28 355,6	8 809,3	66 349,3
Grupa A, w tym:	6 516,0	6 328,9	6 658,1	21 342,5	6 602,1	47 447,6
Grupa A1	3 548,8	2 860,5	3 888,7	2 619,2	2189,4	15106,6
Grupa A2	2 967,2	3 468,4	2 769,4	18 723,3	4412,7	32341,0
Grupa B, w tym:	120,2	19,7	27,1	1 388,8	1 391,5	2 947,3
Grupa B1	102,6	19,3	25,2	135,1	1123,4	1405,6
Grupa B2	17,6	0,4	1,9	1253,7	268,0	1541,6
Grupa C, w tym:	875	2272,7	1 186,8	3 200,7	304,3	7 839,5
Grupa C1	737,0	1 680,8	454,8	1 001,9	257,7	4132,2
Grupa C2	138,0	591,9	732,0	2 198,8	46,6	3707,3
Grupa D1	200,7	1 802,4	2 244,8	1 537,3	511,4	6 296,6
Inne	-	771,1	160,8	886,4	0,0	1818,3

² Z wyłączeniem pomocy w transporcie.

³ Do wartości pomocy za 2001 rok dodano wartość pomocy udzielonej w formie zwolnienia z podatku dochodowego przedsiębiorcom działającym na terenie specjalnych stref ekonomicznych (334,2 mln PLN), która to wartość nie została uwzględniona w raporcie za rok 2001.

Dane zawarte w tabeli 1 nie są w pełni porównywalne, ponieważ w roku 2004 nie uwzględniono pomocy w transporcie.

Tabela nr 2a

Podział pomocy publicznej	Dynamika (%)				Udział (w %)				
	01/00	02/01	03/02	04/03	'00	'01	'02	'03	'04
Grupy – ogółem, w tym:	140,8	92,1	275,7	29,7	100,0	100,0	100,0	100,0	100
Grupa A, w tym	92,0	105,2	320,5	30,9	84,5	56,5	64,8	75,3	74,9
Grupa A1	80,6	135,9	67,4	83,6	46,0	25,6	37,8	9,2	24,9
Grupa A2	105,6	79,8	676,1	23,6	38,5	31,0	26,9	66,0	50,1
Grupa B, w tym:	16,4	137,6	5124,7	100,2	1,5	0,2	0,3	4,9	15,8
Grupa B1	18,8	130,6	536,1	831,6	1,3	0,2	0,2	0,5	12,8
Grupa B2	2,3	475,0	65984,2	21,4	0,2	0,0	0,0	4,4	3,0
Grupa C, w tym:	259,7	52,2	269,7	9,5	11,4	20,3	11,5	11,3	3,5
Grupa C1	228,1	27,1	220,3	25,7	9,6	15,0	4,4	3,5	2,9
Grupa C2	428,9	123,7	300,4	2,1	1,8	5,3	7,1	7,8	0,5
Grupa D1	898,1	124,5	68,5	33,3	2,6	16,1	21,8	5,4	5,8
Inne	-	20,9	551,2		-	6,9	1,6	3,1	

W 2004 roku, podobnie jak w 2003 roku, najczęściej stosowane instrumenty pomocy należały do Grupy A – dotacje i ulgi podatkowe – 74,9%. W 2002 roku stanowiły one 64,8% udzielonej pomocy, a w 2003 roku 75,3% pomocy ogółem. Tylko w grupie B1 - wniesienie kapitału, zanotowano 731,6% wzrost wartości udzielanej pomocy w stosunku do roku 2003. W pozostałych grupach, w roku 2004 nastąpił spadek wartości udzielanej pomocy, największy (97,8%) w grupie C2 – odroczenie lub rozłożenie na raty płatności podatku (opłaty) z 2 198,8 mln PLN do 46,6 mln PLN.

Sposób finansowania pomocy państwa w Polsce przedstawia się następująco:

Rok	Bezpośrednie wydatki (np. dotacje)	Uszczuplenia wpływów do budżetu (np. ulgi podatkowe, umorzenia)
2004	37,7%	62,3%
2003	9,7%	90,3%
2002	38,0%	62,0%
2001	25,8 %	74,2 %
2000	47,3 %	52,7 %
1999	34,9 %	65,1 %
1998	34,5 %	65,5 %
1997	31,3 %	68,7 %

W całym porównywanym powyżej okresie, bezpośrednie wydatki stanowiły zawsze mniejszą część ogólnej wartości udzielanej pomocy publicznej.

Analizując informacje syntetyczne charakteryzujące pomoc publiczną udzielaną przedsiębiorcom w latach 2000-2004 można wskazać następujące tendencje (zob. tab. 3 oraz tab.4 i 4a):

- wśród form pomocy dominowały te, które zaliczone są do grupy A (dotacje oraz zwolnienia podatkowe i fundusze);
- począwszy od roku 2002 systematycznie zwiększa się nominalna wartość pomocy publicznej udzielanej w grupie B1 – wniesienia kapitału i B2 konwersja wierzytelności na akcje lub udziały;
- w roku 2004 zanotowano istotny wzrost wartości udzielonej pomocy horyzontalnej na restrukturyzację, co wynika przede wszystkim z realizacji postanowień tzw. „ustaw antykryzysowych”;
- dynamicznie zwiększa się wartość udzielanej pomocy regionalnej, głównie z powodu rosnącej wartości zwolnień podatkowych, z których korzystają przedsiębiorcy działający na terenie specjalnych stref ekonomicznych.
- w roku 2003 wartość udzielonej pomocy była wyjątkowo duża, co było spowodowane koniecznością realizacji postanowień ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o restrukturyzacji górnictwa węgla kamiennego w latach 2003-2006 (Dz. U. Nr 210, poz. 2037), na podstawie której w tylko roku 2003 udzielono ok. 15,5 mld PLN pomocy, głównie w formie subsydiów podatkowych (grupa A2).

2. Przeznaczenie pomocy publicznej

Tabela nr 3

Przeznaczenie pomocy	2003		2004	
	Wartość pomocy w mln PLN	Udział (w %)	Wartość pomocy w mln PLN ⁴	Udział (w %)
OGÓŁEM, w tym:	28 355,6	100,0	8 809,3	100
POMOC HORYZONTALNA, w tym:	2 840,8⁵	10,0	4 453,1	50,5
♦ prace badawczo rozwojowe	105,6	3,7	114,4	2,6
♦ ochrona środowiska	346,0	12,2	51,2	1,1
♦ rozwój małych i średnich przedsiębiorców	132,9	4,7	67,5	1,5
♦ utrzymanie poziomu zatrudnienia lub tworzenie nowych miejsc pracy	295,1	10,4	537,7	12,1
♦ szkolenia ogólne	66,0	2,3	40,4	0,9
♦ pomoc doraźna	144,9	5,1	37,9	0,9
♦ restrukturyzacja	1 750,3	61,6	3 597,2	80,8
♦ pomoc udzielana w celu promowania kultury, nauki i oświaty oraz ochrony dziedzictwa kulturowego	2,9	0,1	0,9	0,0
♦ pomoc udzielana w celu naprawienia szkód wyrządzonych przez klęski żywiołowe lub inne nadzwyczajne zdarzenia	64,6	1,9	6,0	0,9
POMOC SEKTOROWA, w tym:	20 053,2	70,7	2 819,0	32,0
Sektor hutnictwa żelaza i stali, z tego:	2 067,8	10,3		
♦ całkowite zaprzestanie prowadzenia działalności przez przedsiębiorcę	0,4	0,1		
♦ restrukturyzacja	2 062,3	99,7		
♦ utrzymanie poziomu zatrudnienia lub	5,1	0,2		

⁴ Z wyłączeniem pomocy w transporcie

tworzenie nowych miejsc pracy				
♦ inne	-	-		
Sektor budownictwa okrętowego, w tym:	481,8	2,4	529,9	18,8
♦ restrukturyzacja	390,3	81,0	529,9	100
♦ pomoc doraźna	91,5	19,0		
Sektor górnictwa węgla, w tym:	17 488,5	87,3	2289,1	81,2
♦ restrukturyzacja	17 488,5	100,0	0	0
♦ pomoc na pokrycie kosztów nadzwyczajnych			2 289,1	100
Sektor włókien syntetycznych, w tym:	0,3	0,0		
♦ utrzymanie poziomu zatrudnienia	0,3	100,0		
Sektor motoryzacyjny, w tym:	8,5	0,0		
♦ restrukturyzacja	0,2	2,4		
♦ pomoc na nowe inwestycje	0,1	1,2		
♦ pomoc na pokrycie kosztów bieżącej działalności	8,2	96,5		
Sektor żeglugi morskiej, w tym:	6,3	0,03		
♦ restrukturyzacja	5,8	92,1		
♦ utrzymanie poziomu zatrudnienia	0,5	7,9		
POMOC REGIONALNA, w tym:	753,6	2,7	854,7	9,7
♦ pomoc w celu wspierania nowych inwestycji	630,9	83,7	659,0	77,1
♦ pomoc w celu tworzenia nowych miejsc pracy	122,7	16,3	194,3	22,7
♦ pomoc operacyjna			1,3	0,2
Rolnictwo	1 283,1	4,5		
INNE TYTUŁY, w tym:	3 417,3⁵	12,1	682,5	7,8
♦ pomoc wspierająca rozwój eksportu	156,2	4,6	33,7	4,9
♦ pomoc stanowiąca rekompensatę dla przedsiębiorcy z tytułu realizacji zadań publicznych	2 238,7	65,5	536,3	78,6
♦ pomoc o charakterze socjalnym z przeznaczeniem dla indywidualnych konsumentów			9,2	1,3
♦ pomoc udzielana na skup i przechowywanie produktów rolnych oraz zapasów przetworów z tych produktów, a także na skup i przechowywanie zapasów ryb morskich	655,1	19,2		
♦ pomoc przeznaczona na pokrycie kosztów bieżącej działalności przedsiębiorcy, udzielana na obszarach, o których mowa w art. 12 ust. 1 ustawy	38,0	1,1		
♦ inne	261,8	7,7	103,3	15,1
Brak danych o przeznaczeniu pomocy.	7,7	0,03	0,0	0,0

⁵ pomoc udzielona w roku 2003 w celu promowania kultury, nauki i oświaty oraz ochrony dziedzictwa kulturowego oraz pomoc udzielona w celu naprawienia szkód wyrządzonych przez klęski żywiołowe lub inne nadzwyczajne zdarzenia została przeniesiona z części „Inne przeznaczenia” do części „Pomoc horyzontalna” (łącznie 67,5 mln zł).

Pomoc horyzontalna udzielona w roku 2004 stanowiła 50,5% ogólnej wartości pomocy udzielonej w roku 2004 (4 453,1 mln PLN), z tego największa część, została udzielona na restrukturyzację – 3 597,2 mln PLN, następnie na zatrudnienie – 537,7 mln PLN. Udział pomocy na inne cele horyzontalne nie przekroczył 2,6% wartości ogólnej udzielonej pomocy horyzontalnej, przy czym udział pomocy na badania i rozwój wyniósł 2,6%, rozwój małych i średnich przedsiębiorstw – 1,5%, a na ochronę środowiska – 1,1%. Wartość pomocy horyzontalnej była w roku 2004 wyższa o ponad 1 612,3 mln PLN od wartości pomocy udzielonej w roku poprzednim, głównie z powodu znacznej wartości pomocy restrukturyzacyjnej (ustawy antykrzysowe).

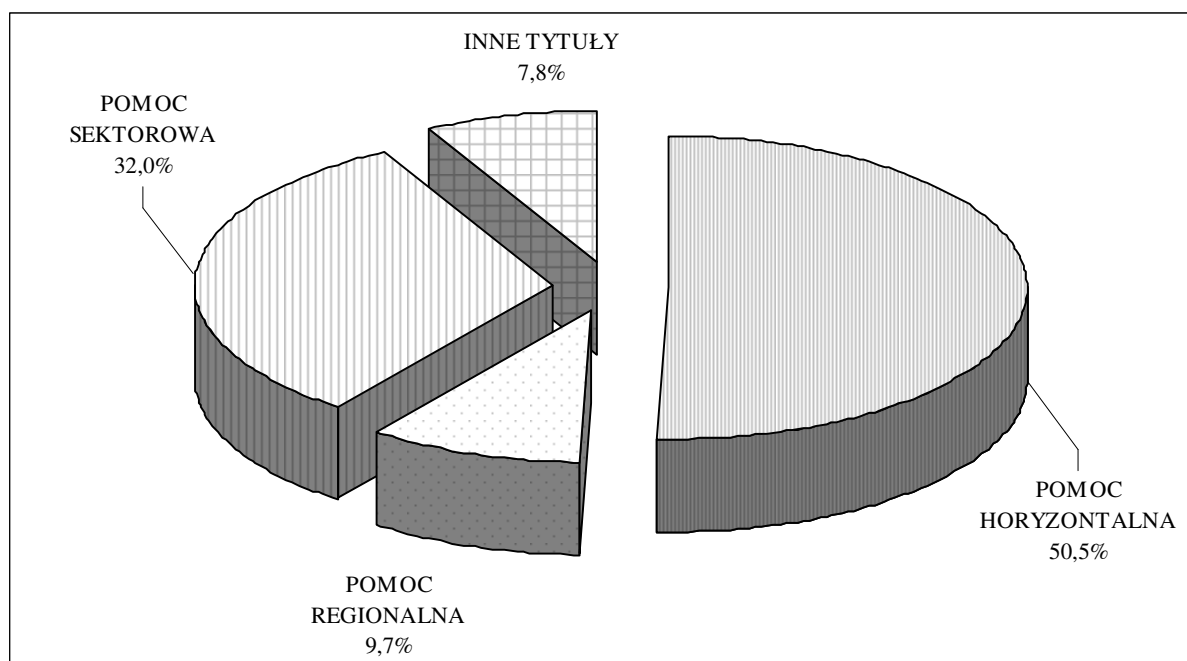
Wartość pomocy sektorowej udzielonej w 2004 r. wyniosła 2 819,0 mln PLN (32,0% ogólnej wartości pomocy). Z tego 81,2% stanowiła pomoc restrukturyzacyjna dla sektora górnictwa węgla (2 289,1 mln PLN). Kolejne 18,8% pomocy sektorowej skierowane zostało do sektora budownictwa okrętowego również z przeznaczeniem na jego restrukturyzację (529,9 mln PLN). Pomoc dla sektora żeglugi morskiej od roku 2004 traktowana jako pomoc w transporcie i wykazywana w oddzielnych zestawieniach.

Pomoc regionalna stanowiła 9,7% ogółu udzielonej pomocy, w tym większość 659,0 mln PLN została przeznaczona na wspieranie nowych inwestycji. W ramach pomocy regionalnej 656,2 mln PLN (w stosunku do 477,8 mln PLN w roku 2003, 264,3 mln PLN w roku 2002 oraz 334,2 mln PLN w roku 2001) zostało udzielone w formie zwolnienia z podatku dochodowego przedsiębiorcom, prowadzącym działalność gospodarczą na podstawie zezwolenia na terenie specjalnych stref ekonomicznych.

Wartość pomocy, która nie została zakwalifikowana do żadnej z ww. grup przeznaczeń, wyniosła 682,5 mln PLN i była to głównie pomoc stanowiąca rekompensatę dla przedsiębiorców z tytułu realizacji zadań publicznych – 536,3 mln PLN.

Przeznaczenie pomocy publicznej w roku 2004*

Wykres nr 1

* Z wyłączeniem pomocy w transporcie

3. Pomoc publiczna według województw

Wartość udzielonej pomocy w roku 2004, w podziale na województwa według siedziby beneficjenta pomocy, przedstawia tabela nr 4.

Tabela nr 4

Nazwa województwa	Wartość pomocy* (w mln PLN)	Udział (w %)
Ogółem, w tym:	8 809,3	100
Dolnośląskie	562,8	6,4
Kujawsko-pomorskie	168,7	1,9
Lubelskie	137,3	1,6
Lubuskie	119,7	1,4
Łódzkie	346,8	3,9
Małopolskie	817,9	9,3
Mazowieckie	848,0	9,6
Opolskie	111,2	1,3
Podkarpackie	450,8	5,1
Podlaskie	64,2	0,7
Pomorskie	751,5	8,5
Śląskie	2 894,6	32,9
Świętokrzyskie	130,3	1,5
Warmińsko-mazurskie	143,0	1,6
Wielkopolskie	566,5	6,4
Zachodniopomorskie	290,8	3,3
Brak informacji	405,2	4,6

* Z wyłączeniem pomocy w transporcie

Prawie jedna trzecia ogólnej wartości pomocy w roku 2004 została udzielona przedsiębiorcom prowadzącym działalność gospodarczą na terenie województwa śląskiego – 32,9% (70,9% w roku 2003). Na miejscu drugim, pod względem wielkości wsparcia znajdują się przedsiębiorcy działający na terenie województwa mazowieckiego – 9,6% (848,0 mln PLN), a na trzecim z województwa małopolskiego 9,3% (817,9 mln PLN). Niezmiennie od kilku lat, przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą na terenie tych trzech województw są największymi beneficjentami pomocy publicznej, co należy tłumaczyć stosunkowo dużą ilością firm zarejestrowanych na terenie tych województw.

Udział pomocy udzielonej przedsiębiorcom z innych województw charakteryzuje się nadal znacznym zróżnicowaniem, choć mniejszym niż w poprzednich latach. Wynika to jednak głównie z lepszej jakości danych przekazywanych przez poszczególne podmioty (brak informacji o lokalizacji beneficjentów pomocy dotyczył tylko 4,6% ogólnej kwoty pomocy), jak również wyłączenia z analizy pomocy udzielonej w sektorze transportu i rolnictwa.

4. Pomoc publiczna według instytucji udzielających pomocy

Podział pomocy publicznej w roku 2004 według instytucji udzielających pomocy przedstawiono w tabeli nr 5 i 5a. Do największych dysponentów pomocy publicznej w roku 2004 zaliczyć należy: naczelników urzędów skarbowych i celnych – 36,3% ogólnej wartości pomocy, Ministra Skarbu Państwa – 13,4%, Ministra Gospodarki i Pracy – 11,5% ogólnej wartości pomocy oraz Prezesa Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych – 10,9%. Łączna wartość pomocy udzielonej przez te organy wyniosła 6 348,2 mln PLN (72,1% ogólnej wartości pomocy).

INSTYTUCJE UDZIELAJĄCE POMOCY PUBLICZNEJ (ŁĄCZNIE Z ULGAMI SYSTEMOWYMI) W ROKU 2004*

Tabela nr 5

Nazwa instytucji	Grupa A		Grupa B		Grupa C		Grupa D	Wartość pomocy w mln PLN	Udział w %
	Grupa A1 Dotacje	Grupa A2 Subsydia podatkowe	Grupa B1A Wniesienie kapitału do spółki	Grupa B2A Konwersja zadłużenia na kapitał	Grupa C1A Kredyty preferencyjne i warunkowo umorzone	Grupa C2A Odroczenie i rozłożenie na raty płatności	Grupa D1A Poręczenia i gwarancje kredytowe		
Minister Finansów				267,8			439,2	706,9	8,0
Minister Gospodarki i Pracy	1012,0							1012,0	11,5
Minister Infrastruktury	0,9	32,4						33,3	0,4
Minister Skarbu Państwa	24,4	26,1	1 123,1		6,9	0,5		1 181,0	13,4
Minister Środowiska		8,7				0,2		8,9	0,1
Minister Nauki i Informatyzacji	112,5							112,5	1,3
Minister Edukacji Narodowej i Sportu	9,2							9,2	0,1
Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	12,7				28,8			41,4	0,5
Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	4,4	0,9			23,8	0,2		29,3	0,3
Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	771,7	184,0			0,4	2,0		958,1	10,9
Zakład Ubezpieczeń Społecznych		595,7				0,0		595,7	6,8
Fundusz Gwarant. Świadczeń Pracow.		49,0						49,0	0,6
Agencja Rozwoju Przemysłu S. A.					183,3		50,8	234,0	2,7
Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorcz.	15,4				0,3			15,7	0,2
Prezes Urzędu Regulacji Energetyki		0,1						0,1	0,0
Organy Skarbowe i Celne	2,4	3179,9		0,2		17,8		3200,3	36,3
Regionalne Instytucje Finansujące	47,6				2,7		0,0	50,3	0,6
Ochotnicze Hufce Pracy	17,1							17,1	0,2
Marszałkowie województw	7,6	1,1			4,7	0,4		13,8	0,2
Starostowie	127,9	5,8	0,2		6,7	0,6	0,5	141,7	1,6
Gminy	22,0	326,5	0,2		0,2	24,1		373,0	4,2
Wojewodowie	1,7	1,3				0,7		3,8	0,0
Przedsiębiorcy publiczni		1,2			0,0		20,9	22,2	0,3
Pomoc publiczna ogółem (w mln PLN)	2189,4	4 412,7	1 123,4	268,0	257,7	46,6	511,4	8 809,3	100

* Z wyłączeniem pomocy w transporcie

INSTYTUCJE UDZIELAJĄCE POMOCY PUBLICZNEJ (ŁĄCZNIE Z ULGAMI SYSTEMOWYMI) W ROKU 2003

Tabela nr 5a

Nazwa instytucji	Grupa A		Grupa B		Grupa C		Grupa D	Grupa E	Wartość pomocy w mln PLN	Udział w %
	Grupa A1 Dotacje	Grupa A2 Subsydia podatkowe	Grupa B1A Wniesienie kapitału do spółki	Grupa B2A Konwersja zadłużenia na kapitał	Grupa C1A Kredyty preferencyjne i warunkowo umorzone	Grupa C2A Odroczenie i rozłożenie na raty płatności	Grupa D1A Poręczenia i gwarancje kredytowe	Grupa E Inne		
Minister Finansów				92,3			1 504,7		1 597,0	5,6
Minister Gospodarki i Pracy	1 008,9				0,4				1 009,3	3,6
Minister Infrastruktury	146,0								146,0	0,5
Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi	228,5								228,5	0,8
Minister Skarbu Państwa	0,2	23,6	125,3		19,2	1,7		0,0	170,1	0,6
Minister Środowiska		963,2				0,0			963,2	3,4
Minister Nauki i Informatyzacji	100,9								100,9	0,4
Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	42,0	53,1			198,6				293,7	1,0
Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	17,2	1,6			44,4	0,9		2,8	66,9	0,2
Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	112,9	760,5			4,3	3,0			880,6	3,1
Zakład Ubezpieczeń Społecznych		6 778,7				1 652,7			8 431,4	29,8
Agencja Nieruchomości Rolnych	28,0	29,6				55,4	1,2	1,5	115,7	0,4
Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	400,2				568,5		0,3		969,0	3,4
Agencja Rynku Rolnego								823,1	823,1	2,9
Agencja Rozwoju Przemysłu S. A.				36,5	147,3		2,5	2,2	188,5	0,7
Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości	76,9				1,2				78,2	0,3
Prezes Urzędu Regulacji Energetyki						1,6			1,6	0,0
Organy Skarbowe i Celne	12,0	6 781,8				24,9		9,2	6 827,9	24,1
Marszałkowie województw	193,8	208,8			0,8	392,3	18,6	5,6	819,9	2,9
Starostowie	145,0	17,2			14,5	2,1	2,6	12,9	194,4	0,7
Gminy	106,7	359,5	9,8	0,7	2,5	64,2	7,4	29,0	579,9	2,0
Wojewodowie		1 816,1							1 816,1	6,4
Przedsiębiorcy publiczni		21,8		1 124,1					1 145,9	4,0
Wojewódzki Inspektorat Ochr. Środow.		907,7							907,7	3,2
Pomoc publiczna ogółem (w mln PLN)	2 619,2	18 723,3	135,1	1 253,7	1 001,9	2 198,8	1 537,3	886,4	28 355,6	100,0

Struktura pomocy publicznej w roku 2004 oraz w roku 2003, według udzielających ją instytucji, była odmienna (por. tabele 5-5a). Istotne różnice dotyczą przede wszystkim:

- Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, który w roku 2003 udzielił 8 431,4 mld PLN pomocy, a w 2004 roku tylko 0,6 mld PLN.
- Organów Skarbowych i Celnych, które w 2003 roku udzieliły 6 827,9 mln PLN pomocy, a rok później 3 200,3 mln PLN.
- Ministra Środowiska, który w roku 2003 udzielił 963,2 mln PLN pomocy, a w 2004 roku tylko 8,9 mln PLN.

Wskazane powyżej różnice wynikają głównie ze znacznej wartości pomocy udzielonej przez wymienione podmioty w roku 2003 w związku z realizacją postanowień ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o restrukturyzacji górnictwa węgla kamiennego w latach 2003-2006. W ramach ww. ustawy w roku 2003, Prezes ZUS udzielił 8,2 mld PLN, Organy Skarbowe i Celne 3,8 mld PLN, a Minister Środowiska 963,2 mln PLN.

Z danych zawartych w tabelach 4-4a wynika, iż w roku 2003 Minister Finansów udzielił ponad dwukrotnie więcej pomocy publicznej niż w roku 2004, odpowiednio 1 597,0 mln PLN i 706,9 mln PLN. Należy jednak pamiętać, iż w kwocie pomocy udzielonej w roku 2003 uwzględniono 906,9 mln PLN pomocy udzielonej w sektorze transportu. Natomiast wartości pomocy prezentowane za rok 2004 nie uwzględniają pomocy udzielonej w sektorze transportu, która w przypadku Ministra Finansów wyniosła ok. 3,7 mld PLN.

Główną przyczyną znacznego wzrostu wartości pomocy udzielonej przez Ministra Skarbu Państwa w roku 2004 – 1 181,0 mln PLN, w stosunku do pomocy udzielonej w roku 2003 – 170,1 mln PLN, jest znaczna jednorazowa wartość pomocy udzielonej w roku 2004 Kompani Węglowej S.A. w formie wniesienia kapitału (900 mln PLN).

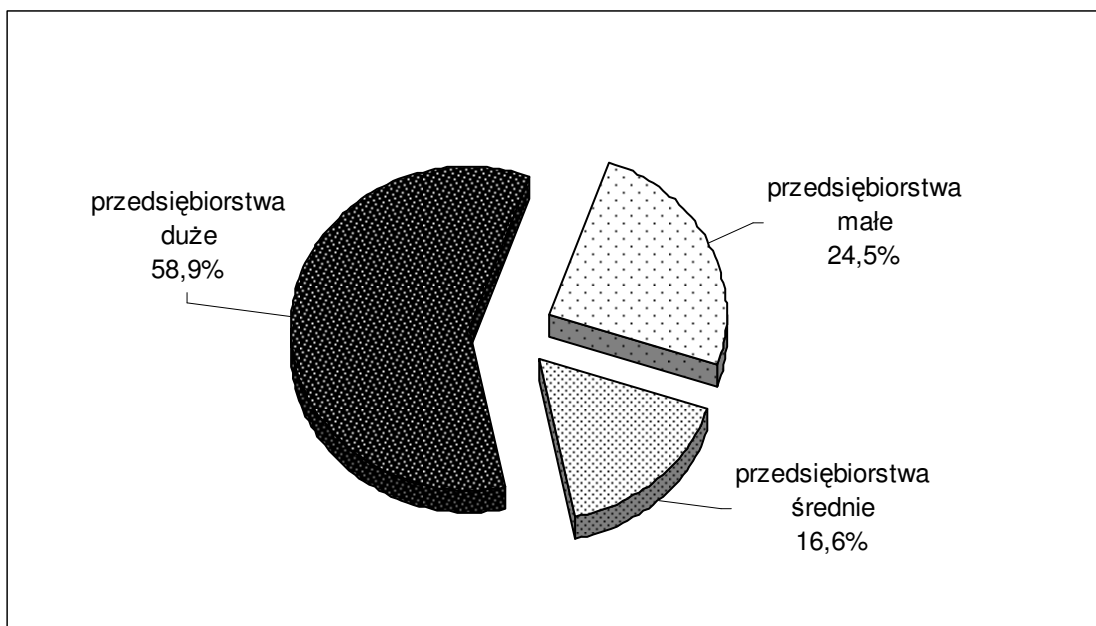
W roku 2004 zanotowano również istotny spadek wartości pomocy udzielanej przez Prezesa Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości (z 78,2 mln PLN w roku 2003 do 15,7 mln PLN w roku 2004). Przyczyn tak znacznych różnic należy upatrywać głównie w przekwalifikowaniu (w związku z akcesją) części pomocy udzielanej przez Agencję na pomoc *de minimis*, która nie podlega przepisom art. 87 TWE i dlatego nie została uwzględniona w niniejszym raporcie. Dodatkowo należy podkreślić, iż wartość pomocy udzielonej w roku 2004, w przypadku programów współfinansowanych ze środków wspólnotowych, obejmuje tylko część finansowaną ze środków krajowych.

W odniesieniu do różnic w wartościach pomocy udzielanej przez organy jednostek samorządu terytorialnego należy wskazać, iż wynikają one głównie z charakteru pomocy udzielanej przez te organy. W większości jest to pomoc o niewielkich jednostkowych wartościach, mająca charakter operacyjny, która po akcesji kwalifikowana była jako pomoc *de minimis* i dlatego nie została uwzględniona w danych za rok 2004.

5. Pomoc publiczna według beneficjentów

WARTOŚĆ UDZIELONEJ POMOCY ZE WZGLĘDU NA WIELKOŚĆ BENEFICJENTA*

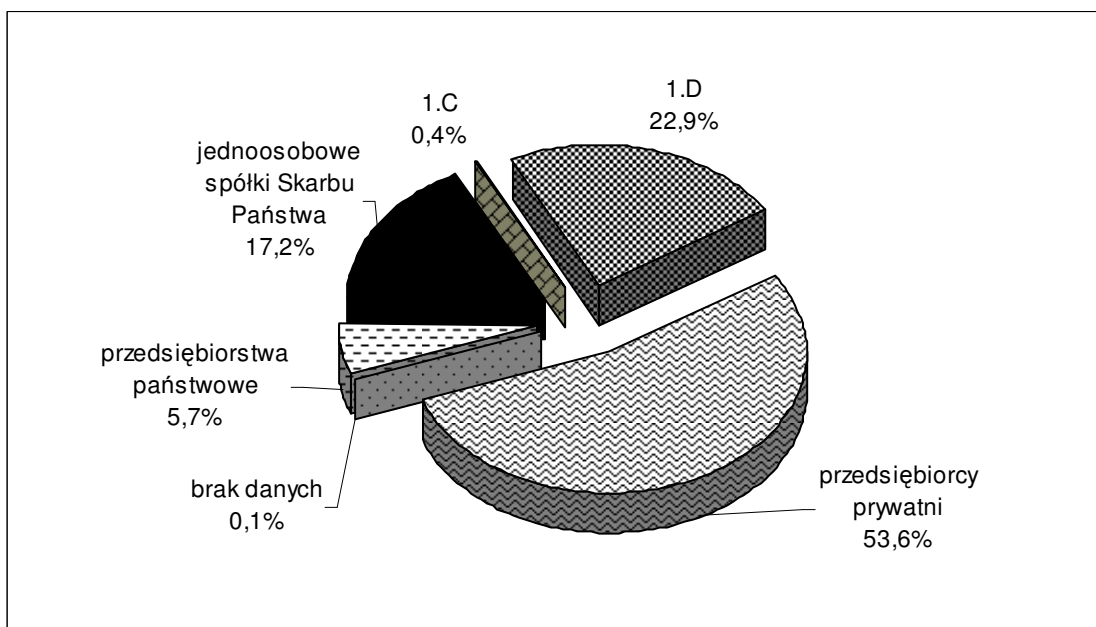
Wykres nr 2

* Z wyłączeniem pomocy w transporcie

WARTOŚĆ UDZIELONEJ POMOCY ZE WZGLĘDU NA FORMĘ PRAWNĄ BENEFICJENTA*

Wykres nr 3

* Z wyłączeniem pomocy w transporcie

1.C - spółki, w których jednostka samorządu terytorialnego posiada 100% akcji lub udziałów.

1.D - spółki akcyjne lub spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, w stosunku do których Skarb Państwa, jednostka samorządu terytorialnego oraz państwowa lub komunalna jednostka organizacyjna są podmiotami dominującymi.

W 2004 roku około 59% (80% w roku 2003) udzielonej wartości pomocy skierowane zostało do przedsiębiorstw dużych. Biorąc pod uwagę formę prawną beneficjentów pomocy, największe wsparcie otrzymały przedsiębiorstwa prywatne 53,6% ogólnej wartości pomocy (21,2% w roku 2003).

6. Charakterystyka ogólna pomocy publicznej w poszczególnych grupach⁶

Poniżej przedstawiono informacje charakteryzujące pomoc publiczną udzieloną w latach 2003-2004 w podziale na wydodrębnione grupy.

GRUPA A1 – DOTACJE

Tabela nr 6

Formy pomocy	Wartość pomocy (mln PLN)		Udział (w %)
	2003	2004	2004
Grupa A1 - dotacje ogółem, w tym:	2 619,2	2 189,4	100
dotacje	2 394,5	1 291,8	59,0
dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych (bezpośrednio dla przedsiębiorców)	23,2	1,8	0,1
inne wydatki związane z funkcjonowaniem jednostek budżetowych lub realizacją ich zadań statutowych	0,5	1,5	0,1
refundacje	200,9	894,2	40,8

W roku 2004 udzielono pomocy publicznej w formie dotacji w kwocie 2 189,4 mln PLN, co stanowiło 24,9% ogółu pomocy udzielonej w tym roku. Do grupy dotacji zalicza się między innymi refundacje, które stanowiły w 2004 roku 40,8% udziału w grupie.

GRUPA A2 - SUBSYDIA PODATKOWE

Tabela nr 7

Formy pomocy	Wartość pomocy (mln PLN)		Udział (w %)
	2003	2004	2004
Grupa A2 - subsydia podatkowe ogółem, w tym:	18 723,3	4 412,7	100
zwolnienie z podatku	231,8	307,0	7,0
odliczenie od podatku	2,3	0,6	0,0
obniżka lub zmniejszenie, powodujące obniżenie podstawy opodatkowania lub wysokości podatku	2 472,3	603,6	13,7
obniżenie wysokości opłaty	22,8	1,3	0,0
zwolnienie z opłaty	7,9	2,7	0,1
zaniechanie poboru podatku	0,0	3,3	0,1
zaniechanie poboru opłaty	0,0	0,2	0,0
umorzenie zaległości podatkowej wraz z odsetkami	4 473,7	2 679,1	60,7
umorzenie odsetek od zaległości podatkowej	107,8	106,2	2,4
umorzenie opłaty (składki, wpłaty)	8 192,6	632,9	14,3
umorzenie odsetek za zwłokę z tytułu opłaty (składki, wpłaty)	3 189,5	49,3	1,1
umorzenie kar	0,6	0,7	0,0

⁶ Z wyłączeniem pomocy w transporcie

oddanie do korzystania mienia będącego własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego i ich związków na warunkach korzystniejszych dla przedsiębiorcy od oferowanych na rynku	5,2	3,5	0,1
zbycie mienia będącego własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego i ich związków na warunkach korzystniejszych od oferowanych na rynku	16,6	22,2	0,5

W roku 2004 subsydia podatkowe stanowiły 50,1% ogółu udzielonej pomocy. W strukturze subsydiów podatkowych największy udział miało umorzenie zaległości podatkowej wraz z odsetkami (60,7%) oraz obniżka lub zmniejszenie, powodujące obniżenie podstawy opodatkowania lub wysokości podatku (14,3%).

GRUPA B - SUBSYDIA KAPITAŁOWO-INWESTYCYJNE

Tabela nr 8

Grupa	Formy pomocy	Wartość pomocy (w mln PLN)		Udział (w %)
		2003	2004	2004
	Subsydia kapitałowo-inwestycyjne ogółem, w tym:	1 388,8	1 391,4	100
B1 A	- wniesienie kapitału do spółki	135,1	1 123,4	80,7
B2 A	- konwersja zadłużenia przedsiębiorstwa na kapitał	1 253,7	268,0	19,3

W 2004 roku subsydia kapitałowo-inwestycyjne stanowiły 15,8% łącznej wartości pomocy, w tym pomoc w formie wniesienia kapitału do spółki wyniosła 1123,4 mln PLN, a w formie konwersji zadłużenia przedsiębiorstwa na kapitał 268,0 mln PLN.

GRUPA C – “MIĘKKIE KREDYTOWANIE”

Tabela nr 9

Formy pomocy	Wartość pomocy (w mln PLN)		Udział (w %)
	2003	2004	2004
Grupa C1A- Pożyczki preferencyjne i warunkowo umorzone ogółem, w tym:	1 001,9	257,7	100
pożyczka preferencyjna	398,2	236,4	91,7
kredyt preferencyjny	1,0	4,4	1,7
dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych (dla banków)	561,0	0,5	0,2
pożyczki warunkowo umorzone	41,7	16,4	6,4

Wartość pomocy udzielonej w formie pożyczek preferencyjnych i warunkowo umorzonych w roku 2004 stanowiła 2,9% ogólnej wartości udzielonej pomocy. W tej grupie form zanotowano prawie czterokrotny spadek wartości pomocy (z 1 001,9 mln PLN w roku 2003 do 257,7 mln PLN w roku 2004.) Najczęstszą formę pomocy w roku 2004 stanowiły preferencyjne pożyczki - 91,7% wartości pomocy w grupie.

Tabela nr 10

Formy pomocy	Wartość pomocy (w mln PLN)		Udział (w %)
	2003	2004	2004
Grupa C2A - Odroczenie i rozłożenie na raty płatności wobec budżetu i funduszu ogółem, w tym:	2 198,8	46,6	100
odroczenie terminu płatności podatku	11,3	5,4	11,6
odroczenie terminu płatności zaległości podatkowej wraz z odsetkami	74,4	2,5	5,4
rozłożenie na raty płatności podatku	6,0	1,5	3,2
rozłożenie na raty płatności zaległości podatkowej wraz z odsetkami	54,2	30,7	65,9
odroczenie terminu płatności opłaty (składki, wpłaty)	349,9	1,8	3,9
rozłożenie na raty opłaty (składki, wpłaty)	1 701,5	4,5	9,7
odroczenie terminu płatności kary	0,05		
rozłożenie na raty kary	1,5	0,2	0,4

W 2004 roku, pomoc udzielona w formie odroczenia i rozłożenia na raty płatności wobec budżetu i funduszy stanowiła 0,5% wartości pomocy udzielonej we wszystkich formach. Największy udział w grupie zanotowano dla pomocy udzielonej w formie rozłożenia na raty zaległości podatkowej wraz z odsetkami 65,9% (32,7 mln PLN).

GRUPA D - PORĘCZENIA I GWARANCJE KREDYTOWE

W 2004 roku wartość pomocy w formie poręczeń i gwarancji wyniosła 511,4 mln PLN, co stanowi 5,8% ogólnej wartości udzielonej pomocy. Skorzystało z niej 41 beneficjentów.

7. Przeznaczenie pomocy udzielanej przez poszczególne organy*

Tabela nr 11

Podmiot udzielający pomocy	Wartość pomocy [mln PLN]	Przeznaczenie pomocy
Prezes Agencji Rozwoju Przemysłu S.A.	234,0	w tym:
	154,0	pomoc na restrukturyzację
	80,0	restrukturyzacja sektora budownictwa okrętowego
Dyrektor Krajowego Biura Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych	49,0	w tym:
	47,0	pomoc na pokrycie kosztów nadzwyczajnych w sektorze górnictwa węgla
	2,0	inne
	0,1	pomoc na ratowanie
Prezydenci, burmistrzowie oraz wójtowie gmin	373,1	w tym:
	162,4	pomoc na restrukturyzację
	91,9	rekompensata z tytułu realizacji zadań publicznych
	30,4	pomoc regionalna - na nowe inwestycje
	29,2	inne
	21,2	pomoc na ratowanie
	16,2	zatrudnienie
	6,3	pomoc regionalna -na tworzenie nowych miejsc pracy
	5,5	rozwój małych i średnich przedsiębiorstw
	4,3	restrukturyzacja sektora budownictwa okrętowego
	1,5	badania i rozwój
	1,2	pomoc regionalna - operacyjna
	1,1	ochrona środowiska
	0,9	klęski żywiołowe i inne nadzwyczajne wydarzenia
	0,4	promowanie kultury, nauki i oświaty oraz ochrony dziedzictwa kulturowego
	0,3	sektor górnictwa węgla
	0,2	szkolenia
	0,1	inne
Marszałkowie województw	13,8	w tym:
	6,3	pomoc na restrukturyzację
	2,9	pomoc na ratowanie
	1,8	inne
	1,5	rekompensata z tytułu realizacji zadań publicznych
	0,6	ochrona środowiska
	0,4	rozwój małych i średnich przedsiębiorstw
	0,3	zatrudnienie
Minister Edukacji Narodowej i Sportu	9,2	pomoc o charakterze socjalnym z przeznaczeniem dla indywidualnych konsumentów
Minister Gospodarki i Pracy	1 012,0	w tym:
	875,3	pomoc na pokrycie kosztów nadzwyczajnych w sektorze górnictwa węgla
	73,2	górnictwo niewęglowe
	33,7	promocja eksportu
	16,4	pomoc regionalna - na tworzenie nowych miejsc pracy
	9,7	pomoc regionalna - na nowe inwestycje
	3,8	pomoc na restrukturyzację

Minister Skarbu Państwa	1 181,0	w tym:
	900,0	pomoc na pokrycie kosztów nadzwyczajnych w sektorze górnictwa węgla
	258,1	pomoc na restrukturyzację
	18,6	pomoc regionalna - na nowe inwestycje
	4,2	inne
Minister Środowiska	8,9	w tym:
	8,8	pomoc na restrukturyzację
	0,1	pomoc na pokrycie kosztów nadzwyczajnych w sektorze górnictwa węgla
Minister Finansów, Departament Gwarancji i Poręczeń	706,9	w tym:
	439,2	restrukturyzacja sektora budownictwa okrętowego
	267,8	pomoc na pokrycie kosztów nadzwyczajnych w sektorze górnictwa węgla
Minister Infrastruktury	33,3	w tym:
	32,4	pomoc regionalna - na nowe inwestycje
	0,9	rekompensata z tytułu realizacji zadań publicznych
Minister Nauki i Informatyzacji	112,5	badania i rozwój
Prezes Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	41,4	w tym:
	22,1	ochrona środowiska
	17,2	pomoc regionalna - na nowe inwestycje
	2,1	rozwój małych i średnich przedsiębiorstw
Ochotnicze Hufce Pracy	17,0	szkolenia
Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości	15,7	w tym:
	14,8	rozwój małych i średnich przedsiębiorstw
	0,8	szkolenia
Prezes Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	958,1	w tym:
	427,5	zatrudnienie
	342,2	rekompensata z tytułu realizacji zadań publicznych
	173,0	pomoc na restrukturyzację
	13,4	inne
	1,2	rozwój małych i średnich przedsiębiorstw
	0,5	promowanie kultury, nauki i oświaty oraz ochrony dziedzictwa kulturowego
	0,3	pomoc regionalna - na nowe inwestycje
Starostowie powiatów	141,6	w tym:
	89,0	zatrudnienie
	22,3	szkolenia
	8,9	rozwój małych i średnich przedsiębiorstw
	5,4	pomoc na pokrycie kosztów nadzwyczajnych w sektorze górnictwa węgla
	4,9	rekompensata z tytułu realizacji zadań publicznych
	4,6	inne
	3,1	pomoc regionalna - na tworzenie nowych miejsc pracy
	1,3	pomoc na restrukturyzację
	1,3	pomoc na ratowanie
	0,5	pomoc regionalna - na nowe inwestycje
	0,2	badania i rozwój
	0,1	pomoc regionalna - operacyjna
Przedsiębiorcy publiczni	22,1	inne
Dyrektorów Regionalnych Instytucji Finansujących	50,3	w tym:
	25,9	rozwój małych i średnich przedsiębiorstw
	24,3	pomoc regionalna - na nowe inwestycje
	0,1	pomoc regionalna - na tworzenie nowych miejsc pracy

Prezes Urzędu Regulacji Energetyki	0,1	inne
Organy Skarbowe i Celne	3 200,3	w tym:
	2 244,9	pomoc na restrukturyzację
	524,8	pomoc regionalna - na nowe inwestycje
	168,4	pomoc regionalna - na tworzenie nowych miejsc pracy
	120,1	pomoc na pokrycie kosztów nadzwyczajnych w sektorze górnictwa węgla
	94,4	rekompensata z tytułu realizacji zadań publicznych
	23,2	inne
	8,2	rozwój małych i średnich przedsiębiorstw
	6,5	restrukturyzacja sektora budownictwa okrętowego
	5,1	klęski żywiołowe i inne nadzwyczajne wydarzenia
	4,5	zatrudnienie
	0,2	badania i rozwój
	0,1	ochrona środowiska
Prezesi Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	29,3	w tym:
	26,8	ochrona środowiska
	1,5	inne
	1,0	pomoc regionalna - na nowe inwestycje
Wojewodowie	3,7	w tym:
	1,3	inne
	0,9	pomoc na ratowanie
	0,5	ochrona środowiska
	0,4	rozwój małych i średnich przedsiębiorstw
	0,4	rekompensata z tytułu realizacji zadań publicznych
	0,3	pomoc na restrukturyzację
Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych	595,7	pomoc na restrukturyzację
Ogółem	8 809,3	

* Z wyłączeniem pomocy w transporcie

8. Pomoc publiczna w sektorze transportu

W roku 2004 udzielono 7 591,3 mln PLN pomocy publicznej dla podmiotów działających w sektorze transportu, co stanowi 46,3% ogólnej wartości udzielonej pomocy. Z tego 7 161,1 mln PLN stanowiła pomoc dla transportu kolejowego (94,3% wartości pomocy udzielonej w sektorze transportu). Szczegółowe zestawienie pomocy udzielonej w sektorze transportu przedstawia tabela nr 12.

Tabela nr 12

Rodzaj transportu	Wartość pomocy [mln PLN]	Udział [%]
Transport kolejowy	7 161,1	94,3
Transport lądowy pozostały	411,4	5,5
Transport morski	2,8	0,0
Transport śródlądowy	1,0	0,0
Transport lotniczy	0,4	0,0
Działalność wspomagająca transport	14,5	0,2
Ogółem	7 591,3	100

Organy i formy pomocy udzielonej w sektorze transportu

Tabela nr 13

Organ udzielający pomocy	Wartość pomocy (mln)	Dominująca forma pomocy	Wartość pomocy (mln PLN)
Minister Finansów	3 687,3	poręczenia	3 687,3
Prezes ZUS	2 171,4	umorzenie opłaty (składki, wpłaty)	2 171,4
Prezes PFRON	544,4	umorzenie zaległości podatkowej	541,1
Marszałkowie województw	359,1	refundacje	359,1
Minister Infrastruktury	351,0	dotacje	351,0
Organy Skarbowe i Celne	151,6	umorzenie zaległości podatkowej	151,6
Prezydenci, burmistrzowie oraz wójtowie gmin	142,2	umorzenie zaległości podatkowej	62,6
		wniesienie kapitału	51,2
Minister Skarbu Państwa	85,3	zwolnienie z opłaty	81,0
Wojewodowie	79,4	dotacje	78,2
Regionalne Instytucje Finansujące	11,2	dotacje	11,0
Starostowie powiatów	5,5	refundacje	5,0
Minister Nauki i Informatyzacji	1,5	dotacje	1,5
Prezes PARP	1,3	dotacje	1,3
Suma	7 591,3		

W roku 2004 Minister Finansów udzielił w sektorze transportu pomocy publicznej o wartości 3 687,3 mln PLN. (ponad połowa ogólnej wartości pomocy w transporcie). W całości pomoc ta przeznaczona była dla Spółki Polskie Koleje Państwowe SA w formie poręczenia na podstawie ustawy z dnia 8 września 2000 r. o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego „Polskie Koleje Państwowe” (Dz. U. Nr 84, poz. 948, z późn. zm.). Istotne wsparcie sektor transportu otrzymał również od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w formie umorzenia należnych składek w kwocie 2 171,4 mln PLN, czego 2 159,9 mln PLN otrzymała Spółka PKP SA. Kolejnej znacznej pomocy udzielił Prezes Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych 541,1 mln PLN, niemal w całości (539,8 mln PLN) dla jednej Spółki PKA SA. Łącznie Spółka PKP SA otrzymała 6 499,6 mln PLN, a cała Grupa PKP SA - 7 160,0 mln PLN. Transport lądowy, głównie pasażerski, wspierały najczęściej organy jednostek samorządu terytorialnego: marszałkowie województw 170,1 mln PLN, prezydenci, burmistrzowie oraz wójtowie gmin – 87,7 mln PLN oraz wojewodowie – 40,5 mln PLN.

IV. OPIS POSZCZEGÓLNYCH PRZEZNACZEŃ POMOCY

1. Pomoc horyzontalna

4 453,1 mln PLN

1.1 Prace badawczo rozwojowe

Tabela nr 14

Organ udzielający pomocy	Wartość pomocy (mln PLN)	Dominująca forma pomocy	Wartość pomocy (mln PLN)
Minister Nauki i Informatyzacji	112,5	dotacje	112,5
Prezydenci, burmistrzowie oraz wójtowie gmin	1,5	zwolnienie z podatku	1,5
Organy Skarbowe i Celné	0,2	obniżka lub zmniejszenie podatku	0,2
Starostowie powiatów	0,2	dotacje	0,2
Suma	114,4		

W roku 2004 wartość udzielonej pomocy publicznej na prace badawczo rozwojowe wyniosła 114,4 mln PLN (w roku 2003 105,6 mln PLN). Podobnie jak w latach poprzednich pomoc ta jest udzielana głównie przez Ministra Nauki i Informatyzacji (wcześniej Komitet badań Naukowych) 112,05 mln PLN w formie dotacji. Inne podmioty tylko sporadycznie udzielają indywidualną pomoc na badania i rozwój (łącznie 1,9 mln PLN).

1.2 Ochrona środowiska

Tabela nr 15

Organ udzielający pomocy	Wartość pomocy (mln PLN)	Dominująca forma pomocy	Wartość pomocy (mln PLN)
Prezes WFOŚiGW	26,8	pożyczki warunkowo umorzone	11,4
		pożyczki preferencyjne	10,4
Prezes NFOŚiGW	22,1	dotacje	12,7
Prezydenci, burmistrzowie oraz wójtowie gmin	1,1	dotacje	0,9
Marszałkowie województw	0,6	dotacje	0,1
Wojewodowie	0,5	odroczenie terminu płatności opłaty	0,3
Suma	51,2		

W ramach pomocy horyzontalnej na ochronę środowiska należy wskazać na istotny spadek wartości udzielonej pomocy publicznej, tj. 51,2 mln PLN w roku 2004 w stosunku do 346,0 mln PLN w roku 2003. Wynika to głównie z konieczności częściowego ograniczenia udzielanej pomocy po akcesji w związku ze zgłoszeniem nowych programów oraz oczekiwaniem na ich akceptację przez KE. Nadal największymi benefaktorami pomocy na ten cel są fundusze ochrony środowiska (narodowy i wojewódzkie), które łącznie udzieliły 48,9 mln PLN, głównie w formie

dotacji i preferencyjnych pożyczek. Ochronę środowiska wspierają również organy jednostek samorządu terytorialnego.

1.3 Rozwój małych i średnich przedsiębiorstw

Tabela nr 16

Organ udzielający pomocy	Wartość pomocy (mln PLN)	Dominująca forma pomocy	Wartość pomocy (mln PLN)
Regionalne Instytucje Finansujące	25,9	dotacje	23,2
Prezes PARP	14,8	dotacje	14,8
Starostowie powiatów	8,9	dotacje	4,0
Organy Skarbowe i Celne	8,2	obniżka lub zmniejszenie, powodujące obniżenie podstawy opodatkowania lub wysokości podatku	5,0
Prezydenci, burmistrzowie oraz wójtowie gmin	5,5	umorzenie zaległości podatkowej	2,1
Prezes NFOŚiGW	2,1	pożyczki preferencyjne	2,1
Prezes PFRON	1,2	refundacje	1,2
Wojewodowie	0,4	dotacje	0,2
Marszałkowie województw	0,4	dotacje	0,4
Suma	67,5		

Podobnie jak w przypadku pomocy na ochronę środowiska, pomoc udzielona na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw w roku 2004 o wartości 67,5 mln PLN była znacznie niższa niż w latach poprzednich (146,6 mln PLN w roku 2003 i 136,6 mln PLN w roku 2002). Najwięcej pomocy na ten cel, w formie dotacji, już tradycyjnie udziela Prezes Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości - 14,8 mln PLN oraz „wspomagające” Agencję Regionalne Instytucje Finansujące 25,9 mln PLN. Należy zaznaczyć, iż ok. 25 mln PLN z ww. pomocy udzielone zostało w ramach programów pomocowych zgłoszonych Komisji Europejskiej (wyłączenia blokowe). Są to głównie programy zawarte w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 17 sierpnia 2004 w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej niezwiązanej z programami operacyjnymi (Dz. U. Nr 181, poz. 1877). Pozostałe organy udzielały małym i średnim firmom wsparcia głównie w okresie przedakcesyjnym w ramach pomocy indywidualnej.

1.4 Zatrudnienie

Tabela nr 17

Organ udzielający pomocy	Wartość pomocy (mln PLN)	Dominująca forma pomocy	Wartość pomocy (mln PLN)
Prezes PFRON	427,5	refundacje	426,7
Starostowie powiatów	89,0	refundacje	71,3
Prezydenci, burmistrzowie oraz wójtowie gmin	16,2	zwolnienie z podatku	8,1
Organy Skarbowe i Celne	4,5	rozłożenie na raty zaległości podatkowej wraz z odsetkami	2,9

Marszałkowie województw	0,3	pożyczki preferencyjne	0,3
Suma	537,6		

W ramach pomocy na zatrudnienie w roku 2004 nastąpił ponad dwukrotny wzrost wartości udzielonej pomocy publicznej w porównaniu do lat poprzednich. Stało się tak głównie z powodu zakwalifikowania do pomocy na zatrudnienie pomocy udzielanej w ramach programu pn. *Rekompensata podwyższonych kosztów zatrudnienia osób niepełnosprawnych (XE11/04)* realizowanego przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. W ramach tego programu udzielono pomocy w kwocie 427,5 mln PLN. Programowej pomocy na zatrudnienie udzielają także Starostowie w ramach wyłączeń blokowych na podstawie ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. Nr 99, poz. 1001), np. w ramach programu pomocowego *Prace interwencyjne XE15/04*. Pomocy na zatrudnienie udzielały również właściwe organy podatkowe: Organy Skarbowe i Celne, organy jednostek samorządu terytorialnego, w formie zwolnień i umorzeń zaległości podatkowych.

1.5 Szkolenia

Tabela nr 18

Organ udzielający pomocy	Wartość pomocy (mln PLN)	Dominująca forma pomocy	Wartość pomocy (mln PLN)
Starostowie powiatów	22,3	refundacje	20,8
Ochotnicze Hufce Pracy	17,0	refundacje	17,0
Prezes PARP	0,9	dotacje	0,9
Prezydenci, burmistrzowie oraz wójtowie gmin	0,2	umorzenie zaległości podatkowej	0,2
Suma	40,4		

Wartość pomocy udzielonej w roku 2004 z przeznaczeniem na szkolenia wyniosła 40,4 mln PLN. To znacznie mniej niż w poprzednich latach. Pod koniec roku 2004 rozpoczęto realizację dwóch ogólnokrajowych programów pomocowych (w ramach wyłączeń blokowych na szkolenia): *Szkolenia dla pracodawców posiadających Fundusz Szkoleniowy XS10/05* oraz *Pomoc na szkolenia ogólne młodocianych pracowników XS11/05*, realizowanych przez Starostów oraz Ochotnicze Hufce Pracy.

1.6 Ratowanie i restrukturyzacja

Tabela nr 19

Organ udzielający pomocy	Wartość pomocy (mln PLN)	Dominująca forma pomocy	Wartość pomocy (mln PLN)
Organy Skarbowe i Celne	2 244,9	umorzenie zaległości podatkowej	2 146,3
Prezes ZUS	595,7	umorzenie opłaty (składki, wpłaty)	594,6
Minister Skarbu Państwa	258,1	wniesienie kapitału	223,1
Prezydenci, burmistrzowie oraz wójtowie gmin	183,8	umorzenie zaległości podatkowej	158,9
Prezes PFRON	173,0	umorzenie zaległości podatkowej	171,8
Prezes ARP	154,0	preferencyjne pożyczki	103,2
Marszałkowie województw	9,2	dotacje	5,7
Minister Środowiska	8,8	umorzenie zaległości podatkowej	8,7
Minister Gospodarki i Pracy	3,8	dotacje	3,8
Starostowie powiatów	2,6	dotacje	1,2
Wojewodowie	1,1	dotacje	1,1
Suma	3 635,1		

Malejące wartości pomocy udzielanej w roku 2004 na poszczególne cele horyzontalne są z nadwyżką „rekompensowane” przez znaczną wartość udzielonej pomocy na restrukturyzację i ratowanie. Tak znaczna wartość pomocy wynika z realizacji postanowień tzw. „ustaw antykryzysowych”, łącznie – 3 300,2 mln PLN (w tym 2 798,6 mln PLN na podstawie ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. o restrukturyzacji niektórych należności publicznoprawnych od przedsiębiorców (Dz. U. Nr 155, poz. 1287, z późn. zm.) oraz 501,6 mln PLN na podstawie ustawy z dnia 30 października 2002 r. o pomocy publicznej dla przedsiębiorców o szczególnym znaczeniu dla rynku pracy (Dz. U. Nr 213, poz. 1800, z późn. zm.). Do organów udzielających ww. pomocy mogły należeć wszystkie organy właściwe do poboru podatków lub opłat. Do największych z nich zaliczamy: Organy Skarbowe i Celne 2 244,9 mln PLN oraz Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych 595,7 mln PLN. Znaczną pomoc na restrukturyzację w roku 2004, w formie wniesienia kapitału, udzielił również Minister Skarbu Państwa 258,1 mln PLN.

1.7 Promowanie kultury, nauki i oświaty oraz ochrony dziedzictwa kulturowego

Tabela nr 20

Organ udzielający pomocy	Wartość pomocy (mln PLN)	Dominująca forma pomocy	Wartość pomocy (mln PLN)
Prezes PFRON	0,5	dotacje	0,5
Prezydenci, burmistrzowie oraz wójtowie gmin	0,4	zwolnienie z podatku	0,2
Suma	0,9		

W roku 2004 udzielono 0,9 mln PLN pomocy publicznej przeznaczonej na promowanie kultury, nauki i oświaty oraz ochrony dziedzictwa kulturowego. W porównaniu do średniej z lat 2002-2003 na poziomie 2,8 mln PLN wartość tej pomocy znacznie się zmniejszyła.

1.8 Klęski żywiołowe i inne nadzwyczajne wydarzenia

Tabela nr 21

Organ udzielający pomocy	Wartość pomocy (mln PLN)	Dominująca forma pomocy	Wartość pomocy (mln PLN)
Organy Skarbowe i Celne	5,1	zaniechanie poboru podatku	3,0
Prezydenci, burmistrzowie oraz wójtowie gmin	0,9	umorzenie zaległości podatkowej	0,8
Suma	6,0		

Pomoc publiczną w celu naprawienia szkód wyrządzonych przez klęski żywiołowe i inne nadzwyczajne wydarzenia w roku 2004 udzielały organy skarbowe i celne 5,1 mln PLN oraz organy jednostek samorządu terytorialnego 0,9 mln PLN w formie umorzenia zaległości podatkowych.

2. Pomoc regionalna

854,7 mln PLN

Tabela nr 22

Organ udzielający pomocy	Wartość pomocy (mln PLN)	Dominująca forma pomocy	Wartość pomocy (mln PLN)
Organy Skarbowe i Celne	693,1	obniżenie lub zmniejszenie podatku	772,4
Prezydenci, burmistrzowie oraz wójtowie gmin	37,9	zwolnienie z podatku	29,9
Minister Infrastruktury	32,4	umorzenie opłaty (składki, wpłaty)	32,4
Minister Gospodarki i Pracy	26,1	dotacje	26,1
Regionalne Instytucje Finansujące	24,4	dotacje	24,0
Minister Skarbu Państwa	18,6	zbycie mienia będącego własnością Skarbu Państwa	15,9
Prezes NFOŚiGW	17,2	preferencyjne pożyczki	16,7
Starostowie powiatów	3,7	refundacje	3,3
Prezes WFOŚiGW	1,0	preferencyjne pożyczki	1,0
Prezes PFRON	0,3	dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych	0,3
Suma	854,7		

Wartość udzielonej pomocy regionalnej w roku 2004 wyniosła 854,7 mln PLN (753,6 mln PLN w roku 2003 i 469,6 mln PLN w roku 2002). Podobnie jak w latach poprzednich, najwięcej pomocy na rozwój regionalny udzielanej jest w formie zwolnienia z podatku dochodów podmiotów działających na terenie specjalnych stref ekonomicznych – 656,2 mln PLN (w tym 504,2 mln PLN na nowe inwestycje, a 152,1 mln PLN na tworzenie nowych miejsc pracy). Zwolnienia z podatku od nieruchomości udzielane przez organy jednostek samorządu terytorialnego - 37,9 mln PLN. Dotacje udzielane przez Ministra Gospodarki i Pracy w ramach *Programu pomocy dla przedsiębiorców dokonujących nowych inwestycji PL 3/2004* wyniosły 3,6 mln PLN⁷.

⁷ Łączna wartość wsparcia w ramach programu wyniosła 11,5 mln PLN, w tym 7,9 mln PLN stanowiło dofinansowanie z funduszy strukturalnych, a 3,6 mln PLN z środków krajowych.

3. Pomoc sektorowa

2 819,0 mln PLN

3.1 Sektor budownictwa okrętowego

Tabela nr 23

Organ udzielający pomocy	Wartość pomocy (mln PLN)	Dominująca forma pomocy	Wartość pomocy (mln PLN)
Minister Finansów	439,2	poręczenia	386,9
		gwarancje	52,3
Prezes ARP	80,0	preferencyjne pożyczki	80,0
Organy Skarbowe i Celne	6,5	umorzenie zaległości podatkowej	5,9
Prezydenci, burmistrzowie oraz wójtowie gmin	4,3	umorzenie zaległości podatkowej	4,2
Suma	529,9		

Przedsiębiorstwa działające w sektorze budownictwa okrętowego wspierane były głównie przez poręczenia i gwarancje Skarbu Państwa, udzielane przez ministra Finansów - 439,2 mln PLN oraz preferencyjne pożyczki Agencji Rozwoju Przemysłu S.A. - 80,0 mln PLN. W znacznie mniejszym zakresie sektor wspierały również w formie umorzenia zaległości podatkowych organy skarbowe i celne skarbowy i organy jednostek samorządu terytorialnego, łącznie 10,8 mln PLN.

3.2 Sektor górnictwa węgla

Tabela nr 24

Organ udzielający pomocy	Wartość pomocy (mln PLN)	Dominująca forma pomocy	Wartość pomocy (mln PLN)
Minister Gospodarki i Pracy	948,5 ⁸	dotacje	948,5
Minister Skarbu Państwa	900	wniesienie kapitału	900
Minister Finansów	267,8	konwersja wierzytelności na akcje lub udziały	267
Organy Skarbowe i Celne	120,1	umorzenie zaległości podatkowej	120,1
Fundusz Gwarant. Świadc. Pracownic.	47,0	umorzenie odsetek za zwłokę z tytułu opłaty	47,0
Starostowie powiatów	5,4	umorzenie zaległości podatkowej	4,8
Prezydenci, burmistrzowie oraz wójtowie gmin	0,3	umorzenie zaległości podatkowej	0,3
Minister Środowiska	0,1	rozłożenie na raty płatności zaległości podatkowej	0,1
Suma	2 289,1		

Zgodnie z planem restrukturyzacji górnictwa węgla kamiennego w latach 2003-2004, w roku 2004 kontynuowano proces wspierania restrukturyzacji sektora lecz już na

⁸ Uwzględniono pomoc udzieloną w sektorze górnictwa niewęlowego (73,2 mln PLN)

znacznie mniejszą skalę niż w roku ubiegłym. W roku 2004 udzielono 2 289,1 mln PLN, a rok wcześniej 17 488,5 mln PLN. Najważniejszym instrumentem pomocowym były dotacje Ministra Gospodarki i Pracy 948,5 mln PLN (w tym 73,2 mln PLN dla górnictwa niewęglowego). Minister Skarbu Państwa wsparł sektor poprzez dokapitalizowanie Kompani Węglowej SA kwotą 900 mln PLN, a Minister Finansów dokonał konwersji wierzytelności na akcje Spółki Kopalnia Węgla Kamiennego SA na kwotę 267,8 mln PLN. Kontynuowano również proces umarzania zaległych należności z tytułu podatku dochodowego 120,1 mln PLN oraz innych podatków i opłat na łączną kwotę 52,7 mln PLN.

4. Inne przeznaczenia

682,5 mln PLN

4.1 Pomoc stanowiąca rekompensatę z tytułu realizacji zadań publicznych

Tabela nr 25

Organ udzielający pomocy	Wartość pomocy (mln PLN)	Dominująca forma pomocy	Wartość pomocy (mln PLN)
Prezes PFRON	342,2	refundacje	340,8
Organy Skarbowe i Celne	94,4	obniżenie lub zmniejszenie podatku	89,3
Prezydenci, burmistrzowie oraz wójtowie gmin	91,9	zwolnienie z podatku	58,7
Starostowie powiatów	4,9	dotacje	3,6
Marszałkowie województw	1,5	dotacje	1,4
Minister Infrastruktury	0,9	dotacje	0,9
Wojewodowie	0,4	dotacje	0,4
Suma	536,3		

Podobnie jak w latach poprzednich, również w roku 2004 znaczna część udzielonej pomocy publicznej została zakwalifikowana jako pomoc stanowiąca rekompensatę z tytułu realizacji zadań publicznych 536,3 mln PLN. Największymi benefaktorami takiej pomocy byli: Prezes Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych 342,2 mln PLN oraz organy skarbowe i celne 94,4 mln PLN. Mając na uwadze, iż powyższe zestawienie nie zawiera pomocy udzielonej w transporcie należy wskazać, iż najintensywniej wspieranym zadaniem publicznym w roku 2004 było zatrudnianie i rehabilitacja osób niepełnosprawnych (np. grupa IMPEL S.A. otrzymała z tego tytułu łącznie ok. 28,5 mln PLN).

4.2 Pomoc wspierająca rozwój eksportu

W roku 2004 Minister Gospodarki i Pracy udzielił pomocy publicznej w formie dotacji o wartości 33,7 mln PLN z przeznaczeniem na rozwój eksportu. Pomoc ta, wykorzystywana była głównie na organizowanie targów i wystaw i stanowi dopuszczalną pomoc wspierającą rozwój eksportu.

4.3 Pomoc o charakterze socjalnym z przeznaczeniem dla indywidualnych konsumentów

W roku 2004 Minister Edukacji Narodowej udzielił **9,2 mln PLN** pomocy publicznej o charakterze socjalnym z przeznaczeniem dla indywidualnych konsumentów, w formie dotacji, w ramach programu *PL 2/2004 Dopłaty przedmiotowe do podręczników szkolnych i akademickich*.

4.4 Inne przeznaczenia

W roku 2004 udzielono również pomocy publicznej o wartości 103,3 mln PLN bez wskazania konkretnego przeznaczenia. Udzielanie pomocy na tzw. inne przeznaczenia było możliwe tylko w okresie przedakcesyjnym. Pomoc taka była udzielana głównie organy jednostek samorządu terytorialnego 29,2 mln PLN oraz przez organy skarbowe i celne 23,2 mln PLN oraz, najczęściej w formie zwolnień podatkowych.

V. PODSUMOWANIE I WNIOSKI

Raporty o pomocy publicznej są przygotowywane w Polsce od roku 1995, początkowo przez Ministerstwo Gospodarki, a następnie przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Niniejszy raport za 2004 rok jest czwartym z rzędu opracowywanym na podstawie nowych zasad sprawozdawczości. Ustawa o pomocy publicznej uporządkowała ramy udzielania pomocy publicznej i stworzyła podstawy prawne jej systematycznego monitorowania.

Zgodnie z przekazanymi do UOKiK informacjami, ogólna wartość pomocy udzielonej przedsiębiorcom w 2004 roku wyniosła 16 400,6 mln PLN, co stanowi 3 617,3 mln EURO (przyjmując średni kurs z 2004 roku 1 EURO = 4,5340 PLN). Pomoc publiczna udzielona w 2004 roku przedsiębiorcom stanowiła 1,9% Produktu Krajowego Brutto wobec 3,5% w 2003 roku.

Wartość udzielonej pomocy w roku 2004, z wyłączeniem pomocy w transporcie (7 591,3 mln PLN), wyniosła 8 809,3 mln PLN, co stanowi 1,0% Produktu Krajowego Brutto. Zgodnie z metodologią stosowaną przez Komisję Europejską wszelkie zestawienia i szczegółowe analizy struktury udzielonej pomocy publicznej dokonywane są z wyłączeniem pomocy udzielonej w sektorze transportu.

W 2004 roku, podobnie jak w 2003 roku, najczęściej stosowane instrumenty pomocy należały do Grupy A – dotacje i ulgi podatkowe – 74,9%. W 2002 roku stanowiły one 64,8% udzielonej pomocy, a w 2003 roku 75,3% pomocy ogółem. Tylko w grupie B1 - wniesienie kapitału zanotowano 731,6% wzrost wartości udzielanej pomocy w stosunku do roku 2003, głównie z powodu 900 mln PLN pomocy udzielonej Kompani Węglowej S.A. przez Ministra Skarbu Państwa. W pozostałych grupach w roku 2004 spadek wartości udzielanej pomocy, największy (97,8%) w grupie C2 – odroczenie lub rozłożenie na raty płatności podatku (opłaty) z 2 198,8 mln PLN do 46,6 mln PLN.

Bezpośrednie wydatki stanowiły 37,7% ogólnej wartości, a uszczuplenia wpływu do budżetu 62,3%. Wysoki udział pasywnych form pomocy (uszczuplenia wpływów do budżetu) wynika głównie ze znacznej wartości pomocy udzielonej w formie umorzenia zaległości podatkowej lub opłat w ramach restrukturyzacji firm na podstawie tzw. „ustaw antykryzysowych” łącznie – 3 300,2 mln PLN (w tym 2 798,6 mln PLN na podstawie ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. o restrukturyzacji niektórych należności publicznoprawnych od przedsiębiorców (Dz. U. Nr 155, poz. 1287, z późn. zm.) oraz 501,6 mln PLN na podstawie ustawy z dnia 30 października 2002 r. o pomocy publicznej dla przedsiębiorców o szczególnym znaczeniu dla rynku pracy (Dz. U. Nr 213, poz. 1800, z późn. zm.).

Z tej samej przyczyny, wartość udzielonej pomocy horyzontalnej (do której zaliczona została pomoc na restrukturyzację) w roku 2004 była prawie dwukrotnie wyższa niż rok wcześniej, odpowiednio 4 453,1 mln PLN i 2 840,8 mln PLN. Mając na uwadze, iż w zestawieniu nie uwzględniamy pomocy w transporcie, udział pomocy horyzontalnej w ogólnej wartości pomocy wyniósł 50,5% w stosunku do 10,0% w roku 2003 i 33,6% w roku 2002. W porównaniu z poprzednimi latami, struktura pomocy publicznej z roku 2004 jest najbardziej zbliżona do optymalnej struktury pomocy nakreślonej przez strategię lizbońską.

Porównując dane o pomocy udzielonej w roku 2004 z danymi za rok 2003 należy wskazać na istotną różnicę w wielkości udzielonej pomocy sektorowej 2 819,0 mln PLN w roku 2004 w stosunku do 20 053,2 mln PLN w roku 2003. Tak duża różnica wynika głównie ze znacznej wielkości pomocy udzielonej w roku 2003

na restrukturyzację górnictwa węgla kamiennego - ok. 17,5 mld PLN oraz na restrukturyzację sektora hutnictwa żelaza i stali - 2,1 mld PLN. W związku ze zobowiązaniami akcesyjnymi, od roku 2004 pomoc na restrukturyzację hutnictwa jest niedopuszczalna, natomiast restrukturyzacja górnictwa węgla objęta została programem pomocowym, który przewiduje stopniowe zmniejszanie pomocy udzielanej na ten cel.

Prawie jedna trzecia ogólnej wartości pomocy w roku 2004 została udzielona przedsiębiorcom prowadzącym działalność gospodarczą na terenie województwa śląskiego – 32,9% (70,9% w roku 2003). Na miejscu drugim, pod względem wielkości wsparcia znajdują się przedsiębiorcy działający na terenie województwa mazowieckiego – 9,6% (848,0 mln PLN), a na trzecim z województwa małopolskiego 9,3% (817,9 mln PLN). Niezmiennie od kilku lat, przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą na terenie tych trzech województw są największymi beneficjentami pomocy publicznej, co należy tłumaczyć stosunkowo dużą ilością firm zarejestrowanych na terenie tych województw.

VI. WPŁYW POMOCY NA KONKURENCJĘ

Zgodnie art. 87 ust. 1 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską pomoc publiczna to przysporzenie korzyści finansowych dokonywane przez Państwo Członkowskie lub ze źródeł państwowych, w jakiejkolwiek formie, które **narusza lub grozi naruszeniem konkurencji przez uprzywilejowanie niektórych przedsiębiorstw lub produkcji niektórych wyrobów**, w zakresie, w jakim wpływa ono negatywnie na wymianę handlową pomiędzy Państwami Członkowskimi.

Z doświadczeń Urzędu oraz materiałów publikowanych przez Komisję Europejską wynika, iż o stopniu wpływu pomocy publicznej na konkurencję decydują następujące czynniki:

- **przeznaczenie pomocy.** Pomoc sektorowa i pomoc na restrukturyzację stanowią potencjalnie największe zagrożenie naruszenia konkurencji. Pomoc taka stanowi zazwyczaj doraźną reakcję państwa na indywidualne problemy poszczególnych podmiotów, bez względu na przyczyny ich powstania, np. niegospodarność, błędy w zarządzaniu. Z drugiej strony, jako pomoc o nieznacznym wpływie na konkurencję należy wymienić pomoc horyzontalną, np. pomoc na rozwój małych i średnich przedsiębiorców, na zatrudnienie, na ochronę środowiska, itp. Pomoc taka nie jest ograniczona do określonych sektorów, a jej głównym zadaniem jest wsparcie realizacji określonego celu społeczno-gospodarczego, np. zmniejszenie bezrobocia. Jego osiągnięcie kompensuje ewentualne negatywne skutki wynikające z niekorzystnego wpływu udzielanej pomocy na konkurencję.

- **wielkość beneficjenta.** Im większy beneficjent pomocy, tym większy jego udział w rynku i silniejsza pozycja konkurencyjna. Pomoc publiczna udzielana takim podmiotom dodatkowo wzmacnia ich pozycję, przez co ogranicza lub eliminuje istniejącą konkurencję lub też utrudnia jej powstanie.

- **wielkość pomocy.** Z uwagi na to, że pomoc publiczna negatywnie wpływa na konkurencję można przyjąć, że im większa wartość pomocy tym większy jej negatywny wpływ.

- **sektor, w którym prowadzi działalność gospodarczą beneficjent pomocy.** Poszczególne sektory działalności gospodarczej różnią się od siebie pod względem struktury tzn.: liczby działających podmiotów, ich wielkości, udziału w rynku, stopnia wykorzystania mocy produkcyjnych, nasilenia konkurencji, itp. W zależności od struktury danego sektora, pomoc udzielna podmiotom w nim działającym może wywierać mniejszy lub większy wpływ na konkurencję. Przykładowo w sektorze transportu (z wyłączeniem kolejowego) działa dużo małych podmiotów i występuje tzw. nadwyżka mocy produkcyjnych. W takiej sytuacji, nawet niewielka wartość pomocy publicznej pozwala zwiększyć pozycję konkurencyjną beneficjenta w stosunku do jego konkurentów.

Mając na uwadze ww. czynniki można wskazać kategorie pomocy publicznej udzielonej w roku 2004 stanowiące największe zagrożenie naruszenia konkurencji oraz beneficjentów pomocy lub grupy beneficjentów (sektory), które ze względu na znaczną wartość otrzymywanej pomocy wywierają potencjalnie największy negatywny wpływ na konkurencję.

W Polsce w roku 2004 pomoc horyzontalna stanowiła 50,5% ogólnej wartości udzielonej pomocy (60,2% wliczając pomoc regionalną), a pomoc sektorowa 32,0% ogólnej wartości pomocy. Stąd też można wyciągnąć ogólny wniosek, iż większość udzielonej pomocy publicznej miała ograniczony wpływ na konkurencję. Nie jest to jednak wniosek poprawny, bowiem wskazać należy, iż do pomocy horyzontalnej

zalicza się pomoc na restrukturyzację, która w roku 2004 (głównie z powodu realizacji „ustaw antykrzysowych” wyniosła 3 594,0 mln PLN (40,8% ogólnej wartości udzielonej pomocy publicznej). Pomoc na restrukturyzację, podobnie jak pomoc sektorowa, zaliczana jest do pomocy mającej największy negatywny wpływ na konkurencję. Łączna wartość takiej pomocy w roku 2004 wyniosła 72,7% (6 403,0 mln PLN) ogólnej wartości udzielonej.

Dokonując oceny wpływu udzielonej pomocy publicznej na konkurencję należy wskazać jej największych beneficjentów, którzy z racji wielkości otrzymanej pomocy stanowią największe zagrożenie naruszenia konkurencji.

- 1) Podobnie jak w roku 2003 również w roku 2004 do grupy największych beneficjentów pomocy należy zaliczyć podmioty należące do sektora górnictwa węgla kamiennego. Ogółem cały sektor otrzymał 2 289,1 mln PLN (26,0% ogólnej wartości udzielonej pomocy), z przeznaczeniem na pokrycie kosztów nadzwyczajnych. Największą wartość pomocy otrzymały spółki: Kompania Węglowa SA – 1 366,9 mln PLN, Spółka Restrukturyzacji Kopalń SA - 321,7 mln PLN, Kopalnia Węgla Kamiennego Budryk SA - 271,1 mln PLN.
- 2) Kolejnym sektorem „wrażliwym” pod względem możliwości naruszenia konkurencji, z racji znacznej wartości otrzymywanej pomocy, jest sektor budownictwa okrętowego. W roku 2004 podmiotom działającym w tym sektorze udzielono łącznie 529,9 mln PLN, w całości na restrukturyzację. Z tego największa część trafiła do Stoczni Gdynia SA - 467,7 mln PLN, Stoczni Szczecińskiej Nowa Sp. z o.o. – 124,2 mln PLN.
- 3) Do beneficjentów, którzy otrzymali istotne kwoty pomocy w roku 2004 zaliczyć należy podmioty prowadzące działalność w specjalnych strefach ekonomicznych, w szczególności w sektorze motoryzacyjnym: Isuzu Motor Polska Sp. z o.o. – 82,5 mln PLN, Volkswagen Motor Polska Sp. z o.o. – 62,3 mln PLN, Fiat-GM Powertrain Sp. z o.o. – 39,9 mln PLN. Podmioty te korzystały z pomocy regionalnej na nowe inwestycje, którą to pomoc uznać należy za posiadającą ograniczony, negatywny wpływ na naruszenie konkurencji. Jej głównym celem jest bowiem przyspieszanie rozwoju regionów najbardziej zapóźnionych gospodarczo oraz eliminowanie dysproporcji w rozwoju poszczególnych regionów.
- 4) Znaczna wielkość pomocy publicznej w roku 2004 trafiła do dwóch podmiotów reprezentujących sektor naftowy tj. : Rafinerii Nafty GLIMAR S.A. – 228,9 mln PLN oraz Rafinerii TRZEBINIA S.A. – 187,4 mln PLN. W sumie te dwa podmioty otrzymały 416,3 mln PLN, z czego 404,5 mln PLN stanowiła pomoc na restrukturyzację.

Pomimo, iż pomoc udzielona w sektorze transportu, została wydzielona z ogólnej wartości udzielonej pomocy w roku 2004, to jednak z uwagi na jej znaczną wartość należy wskazać na potencjalny wpływ takiej pomocy na konkurencję. Ogólna wartość pomocy w sektorze transportu wyniosła 7 591,3 mln PLN, z tego najwięcej bo 7 161,1 mln PLN otrzymał sektor transportu kolejowego, z czego 7 161,0 mln PLN trafiło do podmiotów działających w Grupie Polskie Koleje Państwowe S.A. Jedyny konkurent Grupy PKP SA działający w sektorze transportu i korzystający z pomocy publicznej Spółka CTL "Maczki-Bór" Sp. z o.o. otrzymała w 2004 roku 0,1 mln PLN. W ramach Grupy PKP SA najwięcej pomocy otrzymały następujące spółki: PKP SA – 6 499,6 mln PLN, PKP Przewozy Regionalne Sp. z o.o. – 606,7 mln PLN,

PKP Intercity Sp z o.o. – 29,8 mln PLN, PKP Szybka Kolej Miejska w Trójmieście Sp. z o.o. – 18,6 mln PLN. Większość pomocy publicznej udzielonej Grupie PKA SA przeznaczone było na pomoc na restrukturyzację - 6,6 mld PLN, a pozostałe 0,53 mld PLN stanowiła rekompensata z tytułu realizacji zadań publicznych dla spółki PKP Przewozy Regionalne Sp. z o.o.

VII. KRÓTKA CHARAKTERYSTYKA POMOCY PUBLICZNEJ UDZIELONEJ W KRAJACH UNII EUROPEJSKIEJ

Komisja Europejska opublikowała 20 kwietnia 2005 raport zawierający przegląd i ocenę pomocy publicznej udzielanej w krajach członkowskich w roku 2003 „*State Aid Scoreboard – spring 2005 update*”. Zawiera on informacje, które zostały wykorzystane do porównania wielkości oraz struktury pomocy publicznej udzielanej w krajach Unii Europejskiej (przed akcesją) z pomocą udzielaną w Polsce.

Wielkość i struktura pomocy publicznej w poszczególnych Państwach Członkowskich Unii Europejskiej różnią się w bardzo dużym stopniu, tym niemniej warto zauważyć, że w roku 2003 dla Unii jako całości (EU-15)⁹, udział pomocy w PKB wyniósł 0,57%, a z wyłączeniem pomocy w rolnictwie i transporcie 0,40%. W Polsce w roku 2004 udział ogólnej wartości udzielonej pomocy (bez uwzględnienia pomocy w rolnictwie) w PKB wyniósł 1,8%, natomiast z wyłączeniem pomocy w rolnictwie i transporcie 1,0%.

Analizując przeznaczenie pomocy publicznej w Unii Europejskiej (EU-15) ogółem, największy udział ma pomoc horyzontalna 79% ogólnej wartości pomocy¹⁰ (50,5% w Polsce). Do pomocy horyzontalnej zaliczono pomoc o charakterze regionalnym stanowiącą 21% (9,7% w Polsce) ogólnej wartości pomocy. Pozostała część (21%) to pomoc sektorowa.

Pomoc horyzontalna stanowi dominującą część w ogólnej wartości pomocy udzielanej pomocy we wszystkich krajach unijnych z wyjątkiem Portugalii - 19%. Pomiędzy poszczególnymi krajami zaznaczają się znaczne różnice w przeznaczeniach pomocy horyzontalnej. Przykładowo, 45% ogólnej wartości pomocy udzielonej w Holandii, 37% w Austrii oraz 32% w Finlandii zostało przeznaczone na badania i rozwój. Dla porównania, w Polsce w roku 2004 udział pomocy przeznaczonej na badania i rozwój stanowił 1,3% (rok wcześniej 0,4%) ogólnej wartości pomocy.

W ramach pomocy sektorowej największa część kierowana jest do sektora górnictwa węgla (średnia w UE - 14%), na co składa się głównie pomoc udzielona w Hiszpanii (35%), Niemczech (23%) oraz Francji (19%). W Polsce, sektor górnictwa węgla otrzymał w 2004 roku 26,0% (rok wcześniej 61,7%) ogólnej wartości udzielonej pomocy.

Pomoc regionalna dominuje w strukturze pomocy w Grecji (84%) oraz w Luksemburgu (76%). Natomiast w Portugalii ma znaczenie marginalne (2%), a w Danii w roku 2003 w ogóle nie udzielano pomocy regionalnej.

⁹ EU-15 oznacza 15 „starych” Państw Członkowskich UE (przed rozszerzeniem), a EU-10 nowych Państw Członkowskich.

¹⁰ Z wyłączeniem pomocy udzielonej w rolnictwie rybołówstwie i transporcie.

Pomoc horyzontalna, regionalna i sektorowa w krajach UE-15 w roku 2003.

Tabela 26

Przeznaczenie pomocy	Udział pomocy ze względu na przeznaczenie w pomocy ogółem z wyłączeniem pomocy dla rolnictwa, rybołówstwa i transportu [%]															
	EU-15	Belgia	Dania	Niemcy	Grecja	Hiszpania	Francja	Irlandia	Włochy	Luksemburg	Holandia	Austria	Portugalia	Finlandia	Szwecja	Wielka Brytania
Pomoc horyzontalna	79	100	94	73	97	63	76	64	96	100	91	99	19	99	100	99
badania i rozwój	14	30	4	10	1	5	21	12	16	21	45	37	2	32	7	24
ochrona środowiska	23	1	49	38	4	4	5	2	6	0	27	24	0	38	75	22
małe i średnie przedsiębiorstwa	13	32	0	4	1	15	24	3	33	3	2	10	10	6	2	12
handel	1	1	-	0	-	0	3	-	0	-	4	0	0	3	-	0
kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	2	4	4	1	1	2	5	6	-	-	-	-	0	4	11	0
zatrudnienie	3	5	33	0	2	4	1	16	8	-	0	4	2	6	-	0
szkolenia	3	3	4	0	-	14	1	4	7	-	-	6	3	0	-	5
rozwój regionalny ¹¹	21	24	0	20	84	19	17	22	27	76	14	17	2	9	5	35
Pomoc sektorowa	21	-	6	27	3	37	24	36	4	-	9	1	81	1	-	1
górnictwo węgla	14	-	-	23	-	35	19	-	-	0	-	-	-	-	-	1
sektor produkcyjny	3	-	6	3	3	2	5	27	1	0	9	1	1	-	-	0
usługi	4	-	-	1	0	0	-	9	3	0	0	1	80	1	-	-
Ogólna wartość pomocy z wyłączeniem pomocy dla rolnictwa, rybołówstwa i transportu w mln EURO	37.334	655	921	14.398	333	3.174	4.806	417	5.689	36	497	590	1.254	519	1.039	3.006

Źródło: State Aid Scoreboard, spring 2005 update, Brussels, 20.4.2004, DG Competition, COM(2005) 147 fina

/

¹¹ Zawiera pomoc o charakterze regionalnym, gdzie indziej nie sklasyfikowaną.

Porównanie pomocy publicznej ze względu na formę

Tabela 27

Formy pomocy [%]						
	Dotacje	Subsydia podatkowe	Subsydia kapitałowo-inwestycyjne	Miękkie kredytowanie	Odroczenia płatności	Poręczenia i gwarancje
EU-15*	67,0	22,7	0,7	4,8	2,6	2,2
EU-10*	22,4	28,5	3,1	2,9	1,9	41,1
Polska	24,9	50,1	15,7	2,9	0,5	5,8

* średnia wartość pomocy udzielonej w sektorze produkcyjnym oraz usługach w okresie 2001-2003

Porównując formę udzielanej pomocy publicznej należy zauważyć znaczną różnicę pomiędzy udziałem pomocy udzielanej w formie dotacji dla UE-15 i UE-10, odpowiednio 67,0% i 22,4%. Mając na uwadze, że dotacja jest najbardziej przejrzystą formą pomocy publicznej, Polska z 24,9% udziałem dotacji wypada korzystnie na tle średniej dla nowych Państw Członkowskich, ale w dalszym ciągu zdecydowanie odbiega od średniej dla UE-15. O ile w przypadku Polski niski poziom dotacji kompensowany jest przez wysoki udział pomocy udzielanej w formie subsydiów podatkowych 50,1%, to średnio w nowych Państwach Członkowskich największa część pomocy udzielana jest w formie poręczeń i gwarancji 41,1%. Z danych wynika, iż w nowych Państwach Członkowskich istnieje tendencja do stosowania tych form pomocy, których wpływ na budżet jest rozłożony w czasie (inne niż dotacje), co wynika głównie z ograniczonej wielkości środków budżetowych.

Największe różnice w strukturze pomocy publicznej udzielonej w Polsce w roku 2004 w porównaniu do odpowiedniej struktury w krajach unijnych EU-15 dotyczą:

- pomocy horyzontalnej – w ramach której udział środków przeznaczanych w Polsce na poszczególne przeznaczenia jest znacząco niższy niż średni poziom UE-15, szczególnie w przypadku pomocy na badania i rozwój 1,3% (14% średnia w UE-15) oraz pomocy na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw 0,8% (13% średnia w UE-15)
- pomocy regionalnej, która w Polsce kształtuje się w dalszym ciągu na stosunkowo niskim poziomie 9,7% ogólnej wartości pomocy, podczas gdy średnia dla UE-15 wynosi 21%.
- pomocy udzielonej w formie dotacji – jako najbardziej przejrzystej formy pomocy, której udział w ogólnej wartości pomocy udzielanej w Polsce jest znacznie niższy niż średnia dla EU-15, odpowiednio 24,9% i 67,0%.

Rok 2004 był trzecim z kolei rokiem realizacji postanowień sformułowanych przez kraje członkowskie UE na szczycie w Lizbonie (2000), zawartych w dokumencie pn. „Strategia Lizbońska”. Strategia w odniesieniu do pomocy publicznej, zakłada jej stopniowe ograniczanie i ściślejsze kontrolowanie. Państwa Członkowskie zostały zobowiązane do wykazania, że do roku 2003 udział pomocy publicznej w PKB danego kraju uległ obniżeniu, a pomoc przeorientowana została na cele horyzontalne. Znalazło to odzwierciedlenie w sformułowaniu hasła „less and better targeted State aid” (mniej pomocy ale lepiej ukierunkowanej, wykorzystanej).

Rada Europejska na posiedzeniu w dniach 22-23 marca 2005 r. ponownie wezwała Państwa Członkowskie do kontynuowania prac zmierzających do ograniczania ogólnej wartości pomocy, jednocześnie zwracając uwagę na wszelkie

„niedoskonałości rynku” (market failures). Podobnie, w ostatnim Komunikacie KE¹² w sprawie średniookresowego przeglądu Strategii Lizbońskiej wskazano, że Państwa Członkowskie powinny zredukować i przekierować pomoc publiczną, skupiając się na „niedoskonałościach rynku” panujących w sektorach o wysokim potencjale wzrostu oraz stymulować prace innowacyjne.

Z ostatnich danych o pomocy udzielanej w krajach EU-15 w roku 2003 wynika, że poszczególne państwa w niewielkim stopniu redukują ogólną wielkość udzielanej pomocy. Bardziej zauważalne jest za to przekierowywanie pomocy z celów sektorowych na horyzontalne i regionalne.

Polsce „udało” się obniżyć ogólną wartość udzielonej pomocy z 28,4 mld w roku 2003 do 16,4 mld PLN w roku 2004 (8,8 mld PLN z wyłączeniem pomocy w transporcie). Po raz pierwszy w roku 2004 udział pomocy sektorowej był mniejszy niż udział pomocy horyzontalnej odpowiednio 32,0% i 50,5%. Stało się tak głównie dzięki ograniczeniu pomocy na restrukturyzację górnictwa węgla i wykluczeniu możliwości udzielenia pomocy na restrukturyzację w sektorze hutnictwa żelaza i stali.

Należy równocześnie wskazać na niekorzystną strukturę udzielanej pomocy horyzontalnej, na którą składa się głównie pomoc udzielona na restrukturyzację, w ramach tzw. ustaw „anty kryzysowych” (ok. 72% pomocy horyzontalnej). Z kolei ograniczenie wielkości pomocy udzielonej na takie cele horyzontalne jak rozwój małych i średnich przedsiębiorstw, zatrudnienie, ochrona środowiska, wynika z faktu, iż większość programów pomocowych przygotowanych i zgłoszonych do KE do akceptacji po akcesji zaczęła obowiązywać pod koniec roku i w wielu przypadkach udzielanie pomocy nie zostało rozpoczęte w roku 2004.

¹² „Working together for growth and jobs” COM(2005) 24, 2.2.2005, Section 3.2.2

Załącznik 1 Podstawy prawne pomocy publicznej udzielanej w roku 2004

1. Pomoc udzielana w ramach programów pomocowych

Lp	Numer programu pomocowego	Pełna nazwa programu pomocowego	Wartość pomocy [PLN] ¹³	Podmioty udzielające pomocy	Przeznaczenie pomocy
1	XE11/04	Rekompensata podwyższonych kosztów zatrudnienia osób niepełnosprawnych 52/2004/JK	426,70	PFRON, ZUS	zatrudnienie
2	XT11/05	Pomoc na szkolenia ogólne młodocianych pracowników	17,10	Ochotnicze Hufce Pracy	szkolenia
3	XE21/04	Wyposażenie i doposażenie stanowiska pracy dla bezrobotnego oraz przyznawanie bezrobotnemu środków na podjęcie działalności gospodarczej	14,30	Starostowie	zatrudnienie
4	XE15/04	Prace interwencyjne 1/2004/MB	11,40	Starostowie	zatrudnienie
5	XS130/04	Bezwrotna pomoc finansowa udzielana przez regionalną instytucję finansującą na pokrycie części wydatków poniesionych przez przedsiębiorcę na dokonanie inwestycji	11,20	Prezes PARP/ Regionalne Instytucje Finansujące	rozwój małych i średnich
6	XS132/04	Pomoc finansowa udzielana przedsiębiorcom w formie bezzwrotnego wsparcia finansowego w zakresie inwestycji	10,40	Prezes PARP	rozwój małych i średnich
7	PL 2/2004	Dopłaty przedmiotowe do podręczników szkolnych i akademickich 138/2004/RZ	9,20	Minister Edukacji Narodowej i Sportu	pomoc o charakterze socjalnym z przeznac. dla indywidualnych konsumentów
8	PL 3/2004	Program pomocy dla przedsiębiorców dokonujących nowych inwestycji	3,60	Minister Gospodarki i Pracy	pomoc regionalna
9	XS129/04	Bezwrotna pomoc finansowa udzielana przez regionalną instytucję finansującą na zakup usług doradczych	1,30	Prezes PARP/ Regionalne Instytucje Finansujące	rozwój małych i średnich
10	PL 47/2004	Rekompensata kosztów poniesionych na świadczenie usług ustawowo zwolnionych z opłat pocztowych	0,90	Minister Infrastruktury	rekompensata z tytułu realizacji zadań publicznych
11	PL 20/2004	Program pomocy regionalnej przeznaczonej na nowe inwestycje w zakresie emisji lotnych związków organicznych	0,50	Fundusze ochrony środowiska	pomoc regionalna
12	PL 5/2004	Program pomocy horyzontalnej przeznaczonej na inwestycje służące ochronie wód przed zanieczyszczeniem 31/2004/IK	0,40	Fundusze ochrony środowiska	ochrona środowiska
13	XS135/04	Pomoc finansowa udzielana przedsiębiorcom w formie bezzwrotnego wsparcia finansowego w zakresie doradztwa	0,20	Prezes PARP	rozwój małych i średnich
14	PL 8/2004	Program pomocy horyzontalnej przeznaczonej na inwestycje służące dostosowaniu do wymogów najlepszych technik 33/2004/IK	0,20	Fundusze ochrony środowiska	ochrona środowiska
15	PL 6/2004	Program pomocy regionalnej przeznaczonej na nowe inwestycje w zakresie gospodarki odpadami	0,10	Fundusze ochrony środowiska	pomoc regionalna
16	PL 4/2004	Program pomocy regionalnej przeznaczonej na nowe inwestycje służące ochronie wód przed zanieczyszczeniem	0,03	Fundusze ochrony środowiska	pomoc regionalna
17	PL 9/2004	Program pomocy regionalnej przeznaczonej na nowe inwestycje służące promocji odnawialnych źródeł energii	0,01	Fundusze ochrony środowiska	pomoc regionalna
	Suma		507,54		

¹³ W przypadku programów współfinansowanych ze środków strukturalnych wartość pomocy obejmuje jedynie część finansowaną ze środków krajowych.

2. Pomoc indywidualna i istniejąca (przed akcesją)

Kod ustawy	Podstawa prawna	Wartość pomocy [PLN]
1.52	Ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. o restrukturyzacji niektórych należności publicznoprawnych od przedsiębiorców (Dz. U. Nr 155, poz. 1287, z późn. zm.)	2 798,60
1.29	Ustawa z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji (Dz. U. z 2002 r. Nr 171, poz. 1397, późn. zm.)	1 184,30
1.55	Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o restrukturyzacji górnictwa węgla kamiennego w latach 2003-2006 (Dz. U. Nr 210, poz. 2037)	998,30
1.10	Ustawa z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych (Dz. U. Nr 123, poz. 600 z późn. zm.)	661,70
1.56	Ustawa z dnia 30 października 2002 r. o pomocy publicznej dla przedsiębiorców o szczególnym znaczeniu dla rynku pracy (Dz. U. Nr 213, poz. 1800 z późn. zm.)	501,60
1.13	Ustawa z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne (Dz. U. z 2003 r. Nr 174, poz. 1689, z późn. zm.)	460,10
1.6	Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776, z późn. zm.)	385,20
	inne podstawy	1 311,96
Suma		8 301,8